

ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, 2

(3:5-14)

3:5-14 ਦੀ ਇਕ ਸਮੀਖਿਆ

ਪੌਲੁਸ ਨੇ 3:5-14 ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਇਕ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਸਨ, 'ਇਸ ਲਈ' (*oun*) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਲੋਕ ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ ਜੀ ਉੱਠੇ ਸਨ, ਸੰਸਾਰਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਰ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਵਡਿਆਈ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਖਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਰਾਹ ਤੱਕ ਸਕਦੇ ਸਨ, 'ਇਸ ਲਈ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਸ ਦੇ ਵਰਗੀ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਉਹ ਨਵੇਂ ਲੋਕ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਉਹ ਨਵੇਂ ਸਨ ਪਰ ਕੱਚੇ ਸਨ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੂਹਾਨੀ ਜਵਾਨੀ ਵੱਲ ਵਧਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਇਵੇਂ ਹੀ ਹੈ; ਮਸੀਹ ਲਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਮਸੀਹੀ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਉਚਿਆਈ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਸਨ (ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 3:13, 14)।

ਸਰੀਰਕ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਸ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਬੇਕਾਰ ਫਲਹੀਣ ਹੋਣ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਕੋਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਰਗੀ ਸਚਿਆਈ ਦੇ ਵੱਲ ਵੇਖਣਾ ਅਤੇ ਬਰਕਤਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਦੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰਗੀ ਬਰਕਤਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਵਧਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਵਿਹਾਰਕ ਗੁਣ ਦੱਸੇ।

ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਲਈ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਲਾਹੁਣਾ (ਆਇਤਾਂ 5-11) ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਣਾ (ਆਇਤਾਂ 12-14) ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਫ਼ਹਿਰਿਸਤ ਨੂੰ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਸਰੀਰਕ ਅੰਗ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਕਾਫ਼ਿਰ ਲੋਕ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ (ਆਇਤ 5)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਕ੍ਰੋਧ ਦੇ ਕਾਰਣ ਲਾਹ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ (ਆਇਤ 6)। ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਨਾ ਮੰਨਣ ਯੋਗ ਗੁਣ ਹਨ (ਆਇਤਾਂ 8, 9), ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਸ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਿੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਨੂੰ ਲਾਹ ਕੇ ਨਵੀਂ ਨੂੰ ਪਹਿਨ ਲਿਆ ਸੀ (ਆਇਤਾਂ 9, 10)।

ਨਵੇਂ ਖ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਫ਼ਹਿਰਿਸਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਫ਼ਹਿਰਿਸਤਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਜਿਹੜੀਆਂ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਵੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀਆਂ ਹਨ: ਹਰਾਮਕਾਰੀ (ਵਿਭਚਾਰ) ਲੋਭ (ਲਾਲਚ) ਮੂਰਤੀਪੂਜਾ (ਗਲਾਤੀਆਂ 5:19; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6:9)। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਭਾਈ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਸਮੇਤ ਜਿਹੜੇ ਅਨੈਤਿਕ, ਲੋਭੀ (ਲਾਲਚੀ) ਅਤੇ ਮੂਰਤੀਪੂਜਕ ਹਨ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:11)। ਇਸ ਸਮੇਤ ਅਜਿਹੇ ਕੁਝ ਪਾਪਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਗਤੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

3:5-14 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕੁਲੁਸੇ ਦੇ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਾ ਲੈਣ। ਪੂਰੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਤਿੰਨ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਾਪੀ ਵਿਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ‘ਮਾਰ ਸੁੱਟਣਾ’ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ (ਆਇਤਾਂ 5-7)। ਦੂਜਾ ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਛੱਡ ਦੇਣਾ’ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ (ਆਇਤਾਂ 8, 9)। ਤੀਜਾ, ਕੁਝ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ‘ਪਹਿਨਣਾ,’ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਢੱਕ ਲੈਣਾ ਸੀ (ਆਇਤਾਂ 10-14)।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੈਤਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟਣਾ (3:5-7)

ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਹਨ ਮਾਰ ਸੁੱਟੋ ਅਰਥਾਤ ਹਰਾਮਕਾਰੀ, ਗੰਦ ਮੰਦ, ਕਾਮਨਾ, ਬੁਰੀ ਇੱਛਿਆ ਅਤੇ ਲੋਭ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਮੁਰਤੀ ਪੂਜਾ ਹੈ। ‘ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਕਾਰਣ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਕ੍ਰੋਧ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਉੱਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।’ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਚੱਲਦੇ ਸਾਓ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜੀਉਂਦੇ ਸਾਓ।

‘ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਹਨ ਮਾਰ ਸੁੱਟੋ’ (3:5)

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ... ਜੋ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਹਨ ... ਮਾਰ ਸੁੱਟਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ (3:5)। ਬੁਰੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਭਲੇ ਕੰਮ ‘ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ’ (*members*) ਹੱਥ ਚੋਰੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪੈਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਬੁਰਿਆਈ ਦੇ ਥਾਂਵਾਂ ਤੇ ਜਾਂ ਖੁਦਾ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਲਈ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅੱਖਾਂ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਜਾਂ ਵੇਖ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਾਂ ਨਮੂਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਕੰਨ ਬੁਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜਾਂ ਚੰਗੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ ਪਾਪ ਨਾਲ ਭਰੇ ਜਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਬੁਰੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੁਰਿਆਈ ਲਈ ਮਰ ਜਾਣਾ ਉਹ ਹੀ ਸਚਿਆਈ ਹੈ ਜੋ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਸਚਿਆਈ ਮੰਨਣ। ‘ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਾਪ ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਮੋਏ ਹੋਏ ਪਰ ਮਸੀਹਿ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਲਈ ਜੀਉਂਦੇ ਸਮਝੋ’ (ਰੋਮੀਆਂ 6:11)।

ਇਸ ਆਇਤ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਣ ਯੋਗ ਗੱਲ ‘ਮਾਰ ਸੁੱਟੋ’ (*nekrosate*) ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਇਜ਼ਹਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਰਥ ‘ਮਾਰ ਸੁੱਟਣਾ’ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਾਪੀ ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਾਰ ਸੁੱਟਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਜਿਹੜੀਆਂ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ (ਰੋਮੀਆਂ 6:1-6)। ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੇ ਵਕਤ ਉਹ ਜੀਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਢੰਗ ਤੋਂ ਮਰ ਗਏ ਸਨ। ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਲਾਲਚ, ਬੁਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮਰ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੇਰ ਤੋਂ ਆ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਕਾਰਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਮਾਰ ਸੁੱਟਣਾ’ ਭਾਵ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਾਸ ਕਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

ਐਡਅਰਡ ਲੋਰਸੇ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ‘ਮਾਰ ਸੁੱਟਣਾ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ: ਪੁਰਾਣੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜੋ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੇ ਵਕਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਮਰ ਜਾਏ ‘ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਾਪ ਲਈ ਮਰੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਮਸੀਹਿ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਲਈ ਜੀਉਂਦੇ ਮਰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।’¹ ਉਹ ਨੇ ਅੱਗੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, ‘ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ ਮਰਨਾ ਜੋ ਬਪਤਿਸਮੇ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ‘ਧਰਤੀ ਦੇ ਅੰਗਾਂ’

ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੁਣ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।²

ਪੌਲੁਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਤੀਤ ਦੇ ਨਾਲ ਮਰ ਕੇ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ‘ਮਰ ਜਾਣ’ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਅਰਥ ਸ਼ਬਦੀ ਤੌਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ; ਬਲਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਅਰਥ ਜੀਣ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਨੂੰ ਵੱਸ ਵਿਚ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਅਰਥ ਵਿਚ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਗੰਦਗੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣਾ ਹੈ। ਪਾਪ ਸੈਕਸ, ਭੁੱਖ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸੁੱਖ ਵਰਗੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਇੱਛਿਆਵਾਂ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੱਸਣਾ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰੀਰਕ ਆਵੇਗਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਖੁਦਾ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਣ। ਸਰੀਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਬੁਰਿਆਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਲਕਿ ਉਹ ਮਾਰਗ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਾਪੀ ਪਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਹ ਜ਼ਰੀਆ ਵੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਮਨ ਚੰਗੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਦਮੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਅਤੇ ਮਾੜਾ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਨਿੱਕਲਦਾ ਹੈ (ਮੱਤੀ 15: 19, 20)। ਅਸਲ ਆਦਮੀ ਅੰਦਰ ਹੀ ਹੈ।

ਜੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ ਬੁਰੇ ਮਕਸਦਾਂ ਲਈ ਮਰੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤਾਂ ਨਤੀਜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਨਵੀਂ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ‘ਆਪਣੀਆਂ ਦੇਹੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਭਾਉਂਦਾ ਬਲੀਦਾਨ ਕਰਕੇ ਚੜ੍ਹਾਵੇ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਰੂਹਾਨੀ ਬੰਦਗੀ ਹੈ’ (ਰੋਮੀਆਂ 12: 1); ‘ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਦੀ ਸਾਰੀ ਮਲੀਨਤਾਈ ਤੋਂ ਸ਼ੁੱਧ ਕਰ ਕੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਭੋ ਨਾਲ ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰੀਏ’ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 7: 1)। ਸਰੀਰਕ ਦੇਹ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪਾਪ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 6: 6)। ਆਪਣੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਕੁਧਰਮ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਰਤਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਧਰਮ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਰਨੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੀ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਰੋਮੀਆਂ 6: 13)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਸ਼ੁੱਧਤਾ ਅਤੇ ਕੁਧਰਮ ਦੇ ਦਾਸਾਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਦੇ ਦਾਸਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ (ਰੋਮੀਆਂ 6: 19)।

ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਲੋਕ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚੋਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕੁਝ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਪੌਲੁਸ ਰਾਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਮਸੀਹੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਕ ਸਹਾਇਕ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸੰਸਾਰ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 14: 17), ਜਿਹੜਾ ਸਾਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਸਿੱਧ ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 3: 16; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 7: 1)। ਸੰਸਾਰ ਅਜਿਹੀ ਤਲਾਸ਼ ਸੁਆਰਥੀ ਕਾਰਣਾਂ ਲਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਇਹ ਬਦਲਾਅ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਲਈ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇੰਜ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਨੈਤਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਭਰੋਸ਼ਟ ਅਤੇ ਗੰਦੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਬਦਬੂ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 2: 15, 16 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ‘ਕਿਉਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਮੁਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਨਾਸ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਮਸੀਹ ਦੀ ਸੁਗੰਧੀ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਬੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਲਈ ਜੀਵਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਹਾਂ ...।’

‘ਹਰਮਕਾਰੀ, ਗੰਦ ਮੰਦ, ਕਾਮਨਾ, ਬੁਰੀ ਇੱਛਿਆ’ (3: 5)

ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਫ਼ਰਰਿਸਤ ਵਿਚ ਨੈਤਿਕ ਪਾਪ (ਆਇਤ 5), ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਫ਼ਰਰਿਸਤ ਵਿਚ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਪਾਪ (ਆਇਤਾਂ 8, 9) ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ਲਾਹ ਕੇ ਅਤੇ

ਮਸੀਹੀ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਨ ਕੇ (ਆਇਤਾਂ 12-14), ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਲੈਣਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ। ਪਹਿਲੀ ਫ਼ਹਰਿਸਤ ਵਾਲੀਆਂ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਉਤੇ ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਕ੍ਰੋਧ ਅਤੇ ਡਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 1:29-31; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6:9, 10; ਗਲਾਤੀਆਂ 5:21; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 5:5)। ਇਹ ਉਹ ਵਿਹਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੁਲੁੱਸੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਂਵਾਂ ਦੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਕਾਫ਼ਿਰ ਅਤੀਤ ਦੇ ਵਕਤ ਸਨ।

ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਹਰਾਮਕਾਰੀ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ *porneia* ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪੋਰਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਸ਼ਬਦ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ‘‘ਫ਼ੋਰਨੀਕੇਸ਼ਨ’’ (KJV; NKJV; NRSV) ਜਾਂ ‘‘ਸੈਕਸੁਅਲ ਇੰਮੋਰੈਲਿਟੀ’’ (NIV; TNIV) ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ‘‘ਸੈਕਸੁਅਲ ਇੰਮੋਰੈਲਿਟੀ,’’ ਜਾਂ ਸੈਕਸੁਅਲ ਗੁਮਰਾਹੀ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ‘‘ਹਰਾਮਕਾਰੀ’’ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਬੇਹਤਰ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ। *Porneia* ਸਿਰਫ਼ ਨਜਾਇਜ਼ ਸਰੀਰਕ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਵਿਭਚਾਰ ਤਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਰੀਰਕ ਸੰਭੋਗ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪੋ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਜਿਹੜਾ ਸ਼ਬਦ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਵਰਤਿਆ ਉਸ ਵਿਚ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਜਾਇਜ਼ ਜਿਣਸੀ ਵਿਹਾਰ ਜਿਵੇਂ ਪੁਰਖ ਸਮਲਿੰਗੀ, ਔਰਤ ਸਮਲਿੰਗੀ, ਪਸ਼ੁਗਾਮਿਤਾ, ਜ਼ਨਾਹਕਾਰੀ ਜਾਂ ਵਿਭਚਾਰ, ਰੰਡੀਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੈਕਸ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਹੋਰ ਥਾਈਂ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਕਈ ਰੂਪ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਹਰ ਥਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।^੧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਵਿਚ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਅਪੋਕਲਿਪਟਿਕ ਬਾਬੁਲ ਨਾਲ ਬੁਰਿਆਈ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਅਤੇ ਸੰਗਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 14:8; 17:2, 4; 18:3; 19:2)।

ਯੂਨਾਨੀ ਨਾਂਉਂ ਸ਼ਬਦ *moicheia* (‘‘ਜ਼ਨਾਹ’’^੪) ਅਤੇ ਕਿਰਿਆ ਸ਼ਬਦ *moicheuo* (‘‘ਹਰਾਮਕਾਰੀ ਕਰਨਾ’’^੫) *porneia* ‘‘[ਸੈਕਸੁਅਲ] ਹਰਾਮਕਾਰੀ’’ ਨਾਲ ਨਾ ਉਲਝਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਆਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਣਵਿਆਹੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਆਹੇ ਸ਼ਖ਼ਸ ਨਾਲ ਜੋ ਕਿ ਛੜਾ ਹੈ, ਸੰਭੋਗ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। *Porneia* ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ *moicheia* ਅਤੇ *moicheuo* ਦੋਵੇਂ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਗਤੀ ਨਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ *porneia* ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹਨ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:11)। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦੁਆਇਆ ਕਿ ‘‘ਵਿਭਚਾਰੀ’’ ਲੋਕ ‘‘ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਕਾਰੀ’’ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6:9, 10) ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘‘[ਸੈਕਸ ਦੀ] ਹਰਾਮਕਾਰੀ ਤੋਂ ਭੱਜਣਾ’’ ਲਈ ਆਖਿਆ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6:18)। ਗਲਾਤੀਆਂ 5:19-21 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਸਰੀਰ ਦਿਆਂ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ‘‘ਹਰਾਮਕਾਰੀ’’ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ।

ਇਹ ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਕਿ ਕਾਮ ਦੀਆਂ ਇੱਛਿਆਵਾਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਰਹਿਣ, ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇੱਛਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਲੋਕ ਫ਼ੋਰਨੀਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਇੱਛਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲੈਣ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਠਹਿਰਾਏ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਸੈਕਸ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਲੈ ਸਕਣ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 7:1-5)।

ਸੰਭੋਗ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਵਿਚ ਅਗਲੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਗੰਦ ਮੰਦ ਅਤੇ ਕਾਮਨਾ ਨੂੰ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ‘‘ਗੰਦ ਮੰਦ’’ (*akatharsia*) ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿਚ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗੰਦੀ ਜਾਂ ਮੈਲੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਸਰੀਰ ਦੀ ਗੰਦਗੀ ਜਾਂ ਕਬਰ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ (ਮੱਤੀ 23:27)। ਨੈਤਿਕ ਭਰੋਸ਼ਟਤਾ ਅਤੇ ਅਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚ

ਵਰਤਣ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ *porneia* ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਲਾਤੀਆਂ 5: 19 ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਵੇਖੋ 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 12: 21; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 5: 3)। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ ('ਪਵਿੱਤਰ ਹੋਣ'; 1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 4: 7) ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕਤਾ (ਰੋਮੀਆਂ 6: 19) ਦੇ ਉਲਟ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਅਣਵਿਹਾਰਕ (ਰੋਮੀਆਂ 1: 24) ਕੰਮ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

'ਕਾਮਨਾ' (*pathos*) ਵਿਚ ਉਹ ਬੇਕਾਬੂ ਇੱਛਿਆਵਾਂ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। 3: 5 ਵਿਚਲਾ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਰੋਮੀਆਂ 1: 26 ਵਿਚ ('ਨੀਚ ਵਾਸਨਾ') ਅਤੇ 1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 4: 5 ('ਕਾਮ ਦੀ ਵਾਸਨਾ') ਹੈ। ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਬਾਹਰ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ 'ਜਿਹੜਾ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਝੱਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ' ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਜਿਸੂ ਵੱਲੋਂ ਸਲੀਬ ਤੇ ਭੋਗਿਆ ਗਿਆ ਦੁੱਖ। ਸਤੋਇਕੀ ਲੋਕ ਇਸ ਅਰਥ ਦਾ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿਹੜਾ ਸਥਿਰ ਜੀਵਨ ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੈਕਸ ਦੀ ਬੇਹੱਦ ਕਾਮਨਾ, ਕਾਮ ਦੀ ਅੱਗ ਦੀ ਬੁਰਿਆਈ ਅਤੇ ਬੇਕਾਬੂ ਸੈਕਸ ਦੀਆਂ ਇੱਛਿਆਵਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬੁਰਿਆਈ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। 'ਸੈਕਸ ਦੀ ਬੁਰਿਆਈ' ਵਿਚ ਸਰੀਰਕ ਕਾਰਜ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ 'ਕਾਮਨਾ' ਉਹ ਇੱਛਿਆਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਮਨ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਕੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਬੁਰੀ ਇੱਛਿਆਵੇਂ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦਾਂ *kakē* ('ਬੁਰੀ') ਅਤੇ *epithumia* ('ਇੱਛਿਆ') ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ। ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ 'ਇੱਛਿਆ' ਚੰਗੀ ਹੈ ਜਾਂ ਬੁਰੀ, ਸੰਦਰਭ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਪਾਪ ਦੀਆਂ ਖ਼ਾਹਿਸ਼ਾਂ ਸੀ, 'ਇੱਛਿਆ' ਨੂੰ 'ਬੁਰੀ' ਨਾਲ ਸੁਧਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

Epithumia ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਰਥ ਕੁਝ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪਾਉਣ ਦੀ ਤੜਪ ਹੋਣ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚ 'ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਉਣਾ' ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਲੋਭ' ਦੇ ਬੁਰੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਸ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਚ (ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 7: 7; 13: 9), ਅਤੇ ਬੁਰੀਆਂ ਇੱਛਿਆਵਾਂ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 10: 6; ਗਲਾਤੀਆਂ 5: 17; ਯਾਕੂਬ 4: 2) ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਅਫ਼ਸੀਆਂ ਦੇ ਚਾਂਦੀ, ਸੋਨੇ ਜਾਂ ਕੱਪੜੇ ਦਾ 'ਲੋਭ' ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 20: 33)। ਜਿਸੂ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਸੈਕਸ ਦੀ ਇੱਛਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੀਤੀ (ਮੱਤੀ 5: 28)। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਨ ਵਿਚ ਵਿਭਚਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣਾ ਵਿਭਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪਾਪੀ ਹੈ। ਪਾਪ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇਕ ਢੰਗ ਸਰੀਰਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸਰੀਰਕ ਸੰਭੋਗ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਰੱਖਣਾ ਵੀ ਪਾਪ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕੁਲੁਸੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਇੱਛਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ।

ਹੋਰ ਸੰਦਰਭਾਂ ਵਿਚ *epithumia* ਦਾ ਅਰਥ ਚੰਗੀ ਇੱਛਿਆ ਜਾਂ ਤੜਪ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।⁶ ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਭਲੇ ਕੰਮ ਦੀ 'ਇੱਛਿਆ ਕਰਦਾ' ਹੈ (1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3: 1)।

'ਅਤੇ ਲੋਭ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ ਹੈ' (3: 5)

ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਅਗਲੇ ਸ਼ਬਦ *pleonexia* ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ KJV ਵਿਚ ਲੋਭ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ NASB ਵਿਚ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ 'ਲਾਲਚ' ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।⁷ KJV ਅਤੇ

NASB ਦੇਹਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕੋ ਮੂਲ ਸ਼ਬਦ *pleonektes* ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘‘ਲੋਭੀ’’ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:10, 11; 6:10; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 5:5)। ਇਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਲੋਭ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦਾ ਬਣਦਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਲਾਲਚੀ ਅਤੇ ਲੋਭੀ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਸੈਕਸ ਦੇ ਪਾਪ ਹੀ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ, ‘‘ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, ਜਿਹੜਾ ਮੂਰਤਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।’’ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ, ‘‘ਖਬਰਦਾਰ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਲੋਭ ਤੋਂ ਬਚੇ ਰਹੋ’’ (ਲੂਕਾ 12:15)।

ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਪਾਉਣ, ਵਰਤਣ ਜਾਂ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਇੱਛਿਆ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਮੂਰਤ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਦ ਕੋਈ ਕਾਮਨਾ ਦੇ ਸਰੋਤ ਨੂੰ ਐਨੀ ਬੇਤਾਬੀ ਨਾਲ ਪਾਉਣ ਲਈ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਗੱਲ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲੋਭ ਨੂੰ ਸੈਕਸ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਇੱਛਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਸਮਰਪਣ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਇਕ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਮੂਰਤੀਪੂਜਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੌਲਤ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਲਾਲਚ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ‘‘ਹਰ ਪਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ’’ ਹੈ (1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 6:10)।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਇੰਜੀਲ ਸੁਣਾਉਣ ਦਾ ਉਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਲਾਲਚ ਜਾਂ ਦੌਲਤਮੰਦ ਬਣਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀ (1 ਕੋਰਿੰਥੀਆਂ 2:4, 5)। ਕੁਰਿੰਥੁਸ ਨੇ ਕਈਆਂ ਨੇ ‘‘ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਮਿਲਾਵਟ’’ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 2:17) ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਲਾਲਚ ਨੂੰ ਵਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ ਇਕ ਮਹਾਮਾਰੀ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਇਸਰਾਏਲ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਵਿਚ ਚੁੱਪ ਚਪੀਤੇ ਆ ਵੜਦੀ ਸੀ। ਖ਼ੁਦਾ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਬੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਦਾਉਦ ਨੇ ਇਕ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਿਹੜੀ ਸ਼ਾਇਦ ਮੂਰਤੀਪੂਜਾ ਲਈ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ: ‘‘ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੈਰ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਜਿਹੜੇ ਫੋਕਿਆਂ ਕੂੜਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ’’ (ਜ਼ਬੂਰ 31:6)। ਇਸਰਾਏਲ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਯਸਾਯਾਹ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ‘‘ਓਸ ਦਿਨ ਤਾਂ ਹਰੇਕ ਆਪਣੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡਿਆਂ ਹੱਥਾਂ ਨੇ ਪਾਪ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਰੱਦ ਕਰੇਗਾ’’ (ਯਸਾਯਾਹ 31:7)। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਕਿਹਾ, ‘‘ਓਹ ਮੁੜ ਜਾਣਗੇ, ਓਹ ਡਾਹਵੇ ਲੱਜਿਆਵਾਨ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਹੜੇ ਮੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਦੇਵਤੇ ਹੋ’’ (ਯਸਾਯਾਹ 42:17; ਵੇਖੋ ਯਿਰਮਿਯਾਹ 10:14)। ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਪੂਜਾ ਦੀ ਇੰਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ‘‘ਘਿਣਾਉਣੀਆ ਵਸਤਾਂ’’ ਕਿਹਾ (ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 5:11)।

ਦਸ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਚ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸਰਾਏਲੀ ਮੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਨਾ ਕਰਨ (ਕੁਚ 20:3-5; ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 5:7-9)। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 15:20)। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਦੌਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖ਼ੁਦਾ, ਆਪਣੀ ਮੂਰਤ ਬਣਾ ਕੇ ਪਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਮੁੱਢਲੀ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ‘‘ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੂਰਤਾਂ ਦਿਆਂ ਚੜ੍ਹਾਵਿਆਂ ... ਤੋਂ ਬਚੇ ਰਹੋ’’ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 15:29) ਅਤੇ ਮੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਤੋਂ ਬਚੋ (ਵੇਖੋ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 10:14; ਗਲਾਤੀਆਂ 5:20, 21; 1 ਯੂਹੰਨਾ 5:21)।

ਬੰਦਗੀ ਵਿਚ ਮੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਮੂਰਤੀਪੂਜਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਬੰਦਗੀ ਵਿਚ ਸੁਰਗ ਜਾਂ ਧਰਤੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਸਵੀਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਣ ਦਿੱਤਾ ਸੀ: ‘‘ਜਦ ਯਹੋਵਾਹ ਅੱਗ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਹੋਰੇਬ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ ਤਾਂ ਤੁਸਾਂ ਕੋਈ ਸਰੂਪ ਨਾ ਵੇਖਿਆ’’ (ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 4:15)।

ਖੁਦਾ ਅਲੱਖ ਹੈ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 1:15; 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 6:16), ਇਸ ਕਾਰਣ ਉਸ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੌਤਿਕ ਮੂਰਤ ਵਾਲੇ ਅਦਿੱਖ ਜੀਵ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਆਤਮਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਉਸ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਰੂਹ ਅਤੇ ਸਚਿਆਈ ਨਾਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 4:23, 24)। ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਹੂ-ਬ-ਹੂ ਖੁਦਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਬਣਾਈ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

‘‘ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਕਾਰਣ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਕ੍ਰੋਧ ਪੈਂਦਾ ਹੈ’’ (3:6)

ਕ੍ਰੋਧ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *orgē* ਤੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘‘ਕੋਪ’’ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ 3:8)। ਖੁਦਾ ਦਾ ਕ੍ਰੋਧ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।⁹ ‘‘ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਕ੍ਰੋਧ’’ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੀ ਗੱਲ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।¹⁰ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਖੁਦਾ ਦੇ ਕ੍ਰੋਧ ਅਤੇ ਕੋਪ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲਾ ਵੀ ਹੈ।¹⁰ ਕ੍ਰੋਧ ਖੁਦਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇਮਾਂ ਵਿਚ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। (ਵੇਖੋ ‘‘ਹੋਰ ਅਧਿਐਨ ਲਈ: ‘ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਕ੍ਰੋਧ’ [3:6]।’)

ਖੁਦਾ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ, ਕਿਰਪਾ ਅਤੇ ਭਲਿਆਈ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਕ੍ਰੋਧ ਅਤੇ ਕੋਪ ਦੀ ਗੱਲ ਨਿੱਕਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨੌਸਟਿਕ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦਾ ਖੁਦਾ ਕ੍ਰੋਧ ਦਾ ਖੁਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕ੍ਰੋਧ ਦਾ ਖੁਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਖੁਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦਾ ਖੁਦਾ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਖੁਦਾ ਨਾਲੋਂ ਫ਼ਰਕ ਹੈ।

ਅਜਿਹਾ ਨਿਚੋੜ ਯਿਸੂ ਦੇ ਕ੍ਰੋਧ (ਮਰਕੁਸ 3:5) ਅਤੇ ਹਨਾਨਿਯਾ ਅਤੇ ਸਫ਼ੀਰਾ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 5:1-10), ਹੇਰੋਦੇਸ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 12:21-23), ਅਤੇ ਇਲਮਾਸ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 13:6-11) ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੁਰਿਆਈ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕ੍ਰੋਧ ਭਰੇ ਅੰਤ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ (ਰੋਮੀਆਂ 2:6-11)। ਯਿਸੂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਖੁਦਾ ਇੱਕੋ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਹਨ। ਯਿਸੂ ਹੁਕਮ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲਾ ਦਵੇਗਾ (2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 1:7-9)।

ਖੁਦਾ ਦੇ ਕੋਪ ਦਾ ਕਹਿਰ ਇਸਰਾਏਲ ਉੱਤੇ ਮਸੀਹੀ ਯੁੱਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਚਿਤਾਵਨੀ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਵੇਗਾ ਜਿਹੜੇ ਉਹਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 10:28, 29)। ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਮਿਸਾਲ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਦਾ ਆਦਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ‘‘ਸੋ ਏਹ ਗੱਲਾਂ ਓਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਨਸੀਹਤ ਲਈ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਮੱਤ ਦੇਣ ਲਈ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਜੁੱਗਾਂ ਦੇ ਅੰਤ ਆਣ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ’’ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 10:11); ‘‘ਉਹ ਵਚਨ ਜਿਹੜਾ ਦੂਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨੀ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਦ੍ਰਿੜ ਠਹਿਰਿਆ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦਾ ਠੀਕ ਠੀਕ ਬਦਲਾ ਮਿਲਿਆ’’ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 2:2)।

ਖੁਦਾ ਦੇ ਕ੍ਰੋਧ ਅਤੇ ਕੋਪ ਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦੀ ਬੇਤੁਕੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਨਾ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਕੁਝ ਟੀਕਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਖੁਦਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਫ਼ਾਸਲਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ‘‘ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਵਿਨਾਸ,’’ ‘‘ਖੌਫ਼ਨਾਕ ਸਜ਼ਾ,’’ ‘‘ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਨਿਆਂ,’’ ਅਤੇ ‘‘ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਸਜ਼ਾ’’ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਜ਼ਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸਚਿਆਈ ਹੈ ਪਰ ਬੁਰਿਆਈ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ

ਹੈ। ਅਜੀਬ ਤਾਂ ਲਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕ੍ਰੋਧ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਕੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਬੇਹੱਦ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਮਗਰ ਲੱਗ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣ ਤੇ ਕ੍ਰੋਧ ਨਾਲ ਭਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਕਾਰਣ ਖ਼ੁਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਿਹੜੇ ਅਜਿਹੇ ਪਾਪੀ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗ ਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫ਼ਹਿਰਿਸਤ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਦਿੱਤੀ, ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਖ਼ੁਦਾ ਆਪਣੇ ਕ੍ਰੋਧ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ (1 ਯੂਹੰਨਾ 3:8)।

‘‘ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਉੱਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ’’ (3:6)

ਉਸ ਨੇ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਕ੍ਰੋਧ ਨੂੰ ਕਿਰਿਆ ਸ਼ਬਦ *erchomai* (ਪੈਂਦਾ) ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਆਇਤ 6 ਵਿਚ *erchomai* ਅਤੇ ਅਫ਼ਸੀਆਂ 5:6 ਵਿਚ *erchomai* ਵਰਤਮਾਨ ਕਾਲ ਵਿਚ ਹੈ। (ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਘੱਟਨਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ), ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਨਿਚੋੜ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਅਰਥ ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਕ੍ਰੋਧ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਵਿਲੀਅਮ ਹੈਂਡ੍ਰਿਕਸਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ, ‘‘ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ‘ਨਬੀਆਂ ਦਾ ਵਰਤਮਾਨ ਕਾਲ’ (ਤੁਲਣਾ ਯੂਹੰਨਾ 4:21; 14:3) ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਇਸ ਤੱਥ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਕੋਪ ਦਾ ਪੈਣਾ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਣਾ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਪਾਪਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਐਨਾ ਪੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੰਜ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਪ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਵੇ।’’¹¹

ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਕ੍ਰੋਧ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਚਿਆਈ ਹੈ (1 ਥੋਮਲੁਨੀਕੀਆਂ 1:10)। ‘‘ਜਿਹੜਾ ਪੁੱਤਰ ਉੱਤੇ ਨਿਹਚਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਦੀਪਕ ਜੀਉਣ ਉਸ ਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਸੇ ਜੀਉਣ ਨਾ ਵੇਖੇਗਾ ਸਗੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਕ੍ਰੋਧ ਉਸ ਉੱਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ’’ (ਯੂਹੰਨਾ 3:36)।

ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਾਕ ਅੰਸ਼ ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਹੈ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਯੂਨਾਈਟਡ ਬਾਈਬਲ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਬਣਾਏ ਯੂਨਾਨੀ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਬਰੂਸ ਮੈਜ਼ਗਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ‘‘... ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਪਰ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਵਾਲੀਆ ਹੋਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਬ੍ਰੈਕਟਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।’’¹²

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਕ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਰੂਪ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ (NASB; KJV; NKJV; TEV) ਹੋਰ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਮਾਰਜਿਨ ਨੋਟਸ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (1977 NASB; ASV; NEB; NIV; TNIV; RSV; NRSV)। ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹੱਥਲਿਖਤਾਂ (ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ ਸਾਈਨੋਟਿਕੁਸ ਅਲਗਜ਼ੈਂਡ੍ਰਿਨਸ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਛੋਟੇ ਅੱਖਰ) ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਵਚਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਾਕਅੰਸ਼ ਮੂਲ ਵਿਚ ਸੀ। ਕੁਝ ਟੀਕਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ‘‘ਇਸ ਵਾਕਅੰਸ਼ ਦੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਹੱਥਲਿਖਤ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸਬੂਤ ਹੈ।’’¹³

ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਪੁਰਾਣੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਫ਼ਸੀਆਂ 5:6 ਵਿਚ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ: ‘‘ਕੋਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫੋਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਨਾ ਦੇਵੇ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਕਾਰਣ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਕੋਪ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਉੱਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।’’ ਇਸ ਕਾਰਣ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਹੁਕਮ ਨਾ ਮੰਨਣ ਤੇ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ।

‘‘ਆਗਿਆ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ’’ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮੂਹ ਦੇ ਲੋਕ ਹੁਕਮ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ

ਜੀਵਨ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਹਨ, ਜੋ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਬਣ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨਾਫਰਮਾਬਰਦਾਰ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਹਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਪਾਪੀ ਹੈ। ‘ਦੇ ਪੁੱਤਰ’ ਜਾਂ ‘ਦਾ ਪੁੱਤਰ’ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਿਸ ਦੀ ਵੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਉਸ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ‘ਨਰਕ ਦੇ ਪੁੱਤਰ’ (ਮੱਤੀ 23: 15), ‘ਗਰਜਣ ਦੇ ਪੁੱਤਰ’ (ਮਰਕੁਸ 3: 17), ‘ਐਸ ਯੁੱਗ ਦੇ ਪੁੱਤਰ’ (ਲੂਕਾ 16: 8), ‘ਚਾਨਣ ਦੇ ਪੁੱਤਰ’ (ਲੂਕਾ 16: 8), ‘ਨਾਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ’ (ਯੂਹੰਨਾ 17: 12), ‘ਉਪਦੇਸ਼ ਦਾ ਪੁੱਤਰ’ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 4: 36), ਅਤੇ ‘ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਬੱਚੇ’ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 13: 10)।

‘ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਚੱਲਦੇ ਸਾਓ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜੀਉਂਦੇ ਸਾਓ’ (3: 7)

ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਦੁਨਿਆਵੀ ਰੀਤਾਂ ਉੱਤੇ ਚਲਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵਕਤ ਉਹ ‘ਅੱਡ ਹੋਏ ਹੋਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੁਕਰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਣ ਮਨੋਂ ਵੈਰੀ’ ਸਨ (1: 21)। ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਸੇ ਢੰਗ ਵਿਚ ਪਰਤ ਜਾਣਾ ਅਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਚੱਲਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਇੱਥੇ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਕਿਰਿਆ ਰੂਪ (*periepatēsate*) ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਜਾਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਖ਼ਤ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਰ ਗਏ ਸਨ ਇਸ ਕਾਰਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

‘ਚੱਲਦੇ ਸਾਓ’ ਸ਼ਬਦ ਕੰਮ ਜਾਂ ਹਰਕਤ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਤੀਤ ਵਿਚ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਪਰ ਅੱਗੇ (*potē*) ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਤੀਤ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਪਾਂ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲਦੇ ਸਨ। ਚੱਲਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢੰਗ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਲਈ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਬੁਰਾ। ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਚੰਗੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ¹⁴ ਅਤੇ ਬੁਰੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਵੀ¹⁵ (ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 8: 4)।

ਜਿਵੇਂ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਲੋਕ ਸੈਕਸ ਦੀ ਬੁਰਿਆਈ, ਅਸ਼ੁੱਧਤਾ, ਦੁਸ਼ਕਾਮਨਾ, ਬੁਰੀ ਇੱਛਿਆ ਅਤੇ ਲੋਭ ਵਿਚ ਚਲਦੇ ਸਨ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਪ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ‘ਪਾਪ ਦਾ ਦਾਸ ਹੈ’ (ਯੂਹੰਨਾ 8: 34)। ਪੌਲੁਸ ਅਤੇ ਪਤਰਸ ਨੇ ਵੀ ਇਹੀ ਸਚਿਆਈ ਦੱਸੀ (ਰੋਮੀਆਂ 6: 16; 2 ਪਤਰਸ 2: 19)। ਪੌਲੁਸ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਚੌਕਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਜੀਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਢੰਗ ਵਾਲੀਆਂ ਬੁਰੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਵਿਚ ਫੇਰ ਤੋਂ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਪਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਢੰਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਚੱਲਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣਾ ਸੀ।

ਭਗਤੀਹੀਨ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਲਾਹ ਦੇਣਾ (3: 8, 9)

ਪਰ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਅਰਥਾਤ ਕੋਪ, ਕ੍ਰੋਧ, ਬਦੀ, ਦੁਰਵਚਨ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਗੰਦੀਆਂ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢਣੀਆਂ ਛੱਡ ਦਿਓ।¹⁶ ਇਕ ਦੂਏ ਨਾਲ ਝੂਠ ਨਾ ਮਾਰੋ ਕਿਉਂ ਜੋ ਤੁਸਾਂ ਪੁਰਾਣੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਨੂੰ ਉਹ ਦੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸਣੇ ਲਾਹ ਸੁੱਟਿਆ।

‘ਪਰ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ’ (3: 8)

3:5 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਅਤੀਤ ਦੀ ਆਪਣੀਆਂ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ‘ਮਾਰ ਸੁੱਟਣ’ ਜਾਂ ‘ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦੇਣ’ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਹ ਵਿਹਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸੀ ਪਰ ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ ਤਾਂ ਬੁਰਿਆਈ ਦਾ ਬੀ ਫੇਰ ਤੋਂ ਫੁੱਟ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹੋਰ ਆਇਤਾਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਢੰਗਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ (ਰੋਮੀਆਂ 13:12; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:22, 25; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 12:1; ਯਾਕੂਬ 1:21)। ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਲੋਕ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਪਾਂ ਤੋਂ ਮਰ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪਿਛਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਜੀਣ ਦਾ ਇਕ ਨਵਾਂ ਤਰੀਕਾ ਅਪਨਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਕ ਅਰਥ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੋਠੜੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਕੇ ਨਵੇਂ ਕੱਪੜੇ ਪਾਉਣੇ ਸਨ।

ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਸਰਿਸ਼ਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:17; ਗਲਾਤੀਆਂ 3:27) ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਪਾਪ ਰਹਿਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਪਾਪ ਰਹਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਟੀਚੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨਾਂ ਵਿਚ ਸਾਦਗੀ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਹਰ ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਬੁਰਿਆਈ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (ਆਇਤਾਂ 5, 8, 9)। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡਾ ਹੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਬਲਕਿ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਖਰਾਬ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

‘ਕ੍ਰੋਧ’ ਨਾਲ ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਖੂਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਲਗਭਗ ‘ਕੋਪ’ ਦਾ ਸਮਾਨ ਅਰਥੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਫ਼ਰਕ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੋਪ ਦੇ ਵਾਂਗ ਨਾ ਤਾਂ ਅਚਾਨਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਵਿਸਫੋਟਕ। ਕ੍ਰੋਧ ਹੋਣ ਤੇ ਲੋਕ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ (ਮੱਤੀ 5:22)।

ਮਨੁੱਖੀ ‘ਰੋਸ਼,’ ‘ਵੈਰਭਾਵ’ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਨਫ਼ਰਤ ਅਤੇ ਈਰਖਾ ਵਾਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦੇ ਵੇਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ‘ਨਿੰਦਿਆ’ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਈਰਖਾ, ਰੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਮਨਾਂ ਤੋਂ ਨਿੱਕਲਦੀ ਹੈ। ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਦੇ ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਜਾਂ ਵਸਤੂ ਲਈ ਬੁਰਾ ਸੋਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ‘ਮੂੰਹੋਂ ਗੰਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੱਢਣੀਆਂ’ ਅਸਲੀਲ ਭਾਸ਼ਾ, ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਦਾਸ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਬੂਠ ਬੋਲਣਾ ਸਮਾਜ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਉਹ ਅਧਾਰ ਅਤੇ ਢਾਂਚਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਸਮਾਜ ਖਲੋਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੂਠੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਉਸ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਹੋਵੇ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਦਤਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਣ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਾਂ ਅਤੇ ਢੰਗਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਉਹ ਬਦਲਾਅ ਜਿਹੜਾ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ ਸੀ (2:11-13)। ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਤੀਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਟਾਇਆ ਸੀ। ਤਰੱਕੀ ਹੁਣ ਹੋਣ ਹੀ ਵਾਲੀ ਸੀ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਵੇਖੋ 2:11, 12), ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ ਵੇਲੇ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ‘ਪੁਰਾਣੇ ਮਨੁੱਖ’ ਅਰਥਾਤ ‘ਸਰੀਰਕ ਦੇਹ’ ਨੂੰ ਜੋ ਹੋਂਦ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਢੰਗ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਬੁਰੇ ਚਾਲ ਚਲਣ ਨੂੰ ‘ਆਪਣੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਸਣੇ,’

ਭਾਵ 3:5, 8, 9 ਵਿਚ ਦੱਸੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਭਾਵ ਲਾਹ ਸੁੱਟਿਆ ਸੀ (ਰੋਮੀਆਂ 6:6; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:22), ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਮਨੁੱਖ, ਮਸੀਹ ਨੂੰ (ਗਲਾਤੀਆਂ 3:27), ਭਾਵ ਨਵੇਂ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਪਹਿਨ ਲਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਦੇ ਅੰਗ ਹੋਣ ਤੇ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਣ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਗਤੀ ਵਾਲੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਜਾਉਣ ਦਈਏ।¹⁶

ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਛੱਡ ਦਿਓ (3:8) ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ‘ਪਹਿਨ ਲਓ’ (3:12) ਇਹ ਇਜ਼ਹਾਰ ਪੌਲੁਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਗੱਲਾਂ ਹਨ। ਇਹ ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਭਾਈਆਂ ਲਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਬਲਕਿ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਨ। ਪੌਲੁਸ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ‘ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਛੱਡ ਦਿਓ’ ਦਾ ਅਰਥ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ ਤੇ ‘ਮਾਰ ਸੁੱਟੋ’ (3:5) ਜਾਂ ਸ਼ਬਦੀ ਅਰਥ ‘ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿਓ’ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੈ।

‘ਕੋਪ, ਕ੍ਰੋਧ, ਬਦੀ, ਦੁਰਵਚਨ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ ਗੰਦੀਆਂ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢਣੀਆਂ’ (3:8)

ਕੋਪ *orgē* ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ 3:6 ਵਿਚ ‘ਕ੍ਰੋਧ’ ਵੀ ਹੋਇਆ ਹੈ।¹⁷ ਇਸ ਵਿਚ ਬੇਹੱਦ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦਾ ਅਰਥ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਗਲਤੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਸਜਾ ਜਾਂ ਬਦਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। *Orgē* ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਥੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮੁੱਖ ਅਰਥ ਆਗਿਆ ਨਾ ਮੰਨਣ ਅਤੇ ਪਾਪ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਲਈ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 3:36; ਰੋਮੀਆਂ 1:18; 13:4; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 3:11; 4:3)। ਉਸ ਦਾ ਕ੍ਰੋਧ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸਜਾ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਦਾ ਹੈ।¹⁸ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨਾਲ ‘ਕ੍ਰੋਧ’ (*orgē*; ਰੋਮੀਆਂ 4:15) ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੁਰਿਆਈ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ‘ਕ੍ਰੋਧ’ ਲਿਆ ਕੇ ਸਜਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ‘ਕ੍ਰੋਧ’ (*orgē*; ਰੋਮੀਆਂ 13:4, 5) ਨਾ ਸਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:26); ਪਰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਕ੍ਰੋਧੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:31; ਯਾਕੂਬ 1:19, 20)। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕ੍ਰੋਧ ਆਪਣੇ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਵਿਹਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਅਗਲਾ ਸ਼ਬਦ ਕ੍ਰੋਧ (*thumos*) ਵਿਚ ਡੂੰਘੀ ਈਰਖਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ *orgē* ਦੇ ਸਮਾਨ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਣ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖ ਅਰਥ ਦੇਣਾ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਕੁਝ ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ (ਰੋਮੀਆਂ 2:8; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:31; ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 16:19; 19:15)। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਅਤੇ ਰੋਮੀਆਂ 2:8 ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਇੱਥੇ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਕ੍ਰੋਧ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, *thumos* ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਕ੍ਰੋਧ ਜਾਂ ਕੋਪ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਲੂਕਾ 4:28; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 19:28; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 12:20; ਗਲਾਤੀਆਂ 5:20; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:31; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 3:8; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 11:27)। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਕ੍ਰੋਧ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 12:12), ਬਾਬੁਲ ਦੇ ਅਪੋਕਲਿਪਟਿਕ ‘ਦੁੱਖ’ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 14:8; 18:3), ਅਤੇ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਕ੍ਰੋਧ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 14:10, 19; 15:1, 7) ਲਈ ਹੋਈ ਹੈ।

Orgē ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜੇ ਜਾਣ ਤੇ *thumos* ਦਾ ਅਰਥ ਡੂੰਘਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘ਵੱਡੇ ਕ੍ਰੋਧ’ ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 16:19; 19:15)। ਇਸ ਹਾਲਾਤ

ਵਿਚ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਦੀਆਂ ਫ਼ਹਿਰਿਸਤਾਂ ਵਿਚ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋਣ ਤੇ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 12:20; ਗਲਾਤੀਆਂ 5:20; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:31; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 3:8), ਇਹ ਡੂੰਘੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ, ‘ਕ੍ਰੋਧ’ ਜਾਂ ‘ਰੋਸ਼’ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ *orgē* ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਵੱਖ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਕ੍ਰੋਧ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਲੂਕਾ 4:28; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 19:28; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 11:27)।

ਬਦੀ (*kakia*) ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮਾੜੀਆਂ ਇੱਛਿਆਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਦੋਗਲਾਪਣ, ਚਰਿੱਤਰਹੀਨ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੁਰੀ ਇੱਛਿਆ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਦੀ ਬੁਰਿਆਈ ਅਤੇ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਵਿਹਾਰ ਹੈ। ਵੈਰਭਾਵ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਮਾੜੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ, ਬੁਰੀ ਭਾਵਨਾ ਵਾਲੇ, ਦੁਸ਼ਟ ਅਤੇ ਗੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ (ਰੋਮੀਆਂ 1:29; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:31; ਤੀਤੁਸ 3:3; 1 ਪਤਰਸ 2:1)। ‘ਇਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਪੱਕਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿਯੂਡਸ ਨੇ *kakia* ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੀ: ‘ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਨੂੰ ਘਾਟਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਕਾਹਲੀ।’¹⁹ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ‘ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਾਟਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ, ਜਖ਼ਮ ਦੇਣ ਜਾਂ ਨਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਿਆ’ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਦੁਰਵਚਨ (*blasphēmia*, ਜਿਸ ਤੋਂ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ ‘blasphemy’ ਬਲਾਸਫੇਮੀ) ਨਿੱਕਲਿਆ ਹੈ, ਦਾ ਅਰਥ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਹਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਵਿਚ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨੀਵਾਂ ਵਿਖਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਅਪਮਾਨ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨੀਵਾਂ ਵਿਖਾਉਣ ਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 12:32)। ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਵਿਚ ਇਰਾਦਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ: ਜਿਹੜਾ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਬੁਰਾ ਸੋਚੇ, ਉਸ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰੇ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਖ਼ੁਦਾ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 13:6; 16:11, 21), ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ (ਰੋਮੀਆਂ 2:24; 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 6:1; ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 16:9), ਉਸ ਦੇ ਵਚਨ (1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 6:1; ਤੀਤੁਸ 2:5), ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ (ਮੱਤੀ 12:31; ਮਰਕੁਸ 3:28, 29; ਲੂਕਾ 12:10), ਜਾਂ ਸੱਭੇ ਮਨੁੱਖ (ਤੀਤੁਸ 3:2) ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। *Blasphēmia* ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਫ਼ਹਿਰਿਸਤਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।²⁰

ਕੁਝ ਲੋਕ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਖ਼ੁਦਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਤਾਅ ਲਈ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਸ ਪਾਪ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਤਾਉਣ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ। ਮਸੀਹੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਸੂਲ ਪੌਲੁਸ ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਾਊਲ ਸੀ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਉਂਦਾ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 26:11) ਅਤੇ ਆਪ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ (1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 1:13)।

ਮੂੰਹੋਂ ਗੰਦੀਆਂ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢਣੀਆਂ (*aischrologia*) ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਵਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬੁਰੀਆਂ ਅਤੇ ਗੰਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਅਸਲੀਲ ਚੁਟਕਲੇ ਵਰਗੀਆਂ ਘਟੀਆ ਗੱਲਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਜਿਹੜੀ ਬਦੀ ਅਤੇ ਕਾਮੁਕ ਭਾਸ਼ਾ; ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਦੁਰਬਚਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਗੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਗਾਲਾਂ ਅਤੇ ਹੁੱਥੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਅਫ਼ਸੀਆਂ 5:4 ਵਿਚ ਕਿਹਾ। ਅਜਿਹੀਆਂ

ਗੱਲਾਂ ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਹੀਂ ਨਿੱਕਲਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ‘ਸਦਾ ਕਿਰਪਾਮਈ ਅਤੇ ਸਲੂਣੀ’ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 4:6)। ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਇੱਕੋ ਮੂੰਹੋਂ ਚੰਗੀਆਂ ਅਤੇ ਬੁਰੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਨਿੱਕਲਣਾ ਅਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ (ਯਾਕੂਬ 3:9-12)।

ਮੂੰਹੋਂ, ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰ, ਜੋ ਉਹ ਦਿਲ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹ ਮੂੰਹੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਅਜਿਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਢੰਗ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਹੈ।

‘ਇਕ ਦੂਏ ਨਾਲ ਝੂਠ ਨਾ ਮਾਰੇ ਕਿਉਂ ਜੋ ਤੁਸਾਂ ਪੁਰਾਣੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਨੂੰ ਉਹ ਦੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸਣੇ ਲਾਹ ਸੁੱਟਿਆ’ (3:9)

ਆਇਤ 9 ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਲੰਮੇ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਆਇਤ 11 ਤਕ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਾਠਕ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਝੂਠ (*pseudomai*) ਨਾ ਬੋਲਣ, ਉਹ ਮਸੀਹੀ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੰਜ ਕਰਕੇ ਉਹ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਗੈਰ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਝੂਠ ਬੋਲਣਾ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹੈ। ‘ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਝੂਠ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਹਰੇਕ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਨਾਲ ਸੱਚ ਬੋਲੋ ਕਿਉਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਏ ਦੇ ਅੱਗੇ ਹਾਂ’ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:25)। ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਖੁਦਾ ਦਾ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੋਇਆ ਢੰਗ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਝੂਠ ਬੋਲਣਾ ਉਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀ ਗੰਭੀਰ ਗੱਲ ਹੈ। ‘ਪਰ ... ਸਾਰਿਆਂ ਝੂਠਿਆਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਓਸ ਝੀਲ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਹੜੀ ਅੱਗ ਅਤੇ ਗੰਧਕ ਨਾਲ ਬਲਦੀ ਹੈ! ਇਹ ਦੂਈ ਮੌਤ ਹੈ’ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 21:8)।

ਦਸ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਚ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਕੁਚ 20:16; ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 5:20)। ਇਸ ਕਾਰਣ ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਕ੍ਰੋਧ, ਵੈਰਭਾਵ, ਨਿੰਦਿਆ ਅਤੇ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢਣੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਗੰਭੀਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਮਝ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਇਤ 8 ਵਿਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪੰਜ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਵਿਭਚਾਰ, ਅਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਪਾਪ ਹਨ।

ਆਇਤਾਂ 9 ਅਤੇ 10 ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦ ਲਾਹ ਸੁੱਟਿਆ ਅਤੇ ‘ਪਹਿਨ ਲਿਆ’ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਭੂਤਕਾਲ ਕ੍ਰਿਦੰਤ ਹੈ।

ਆਇਤਾਂ 9-10 ਵਿਚ ਦੋ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਭੂਤਕਾਲ ਕ੍ਰਿਦੰਤ (‘ਲਾਹ ਸੁੱਟਿਆ’ ਅਤੇ ‘ਪਹਿਨ ਲਿਆ’ [AB]) ਨੂੰ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਮਝਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ: ਨਿਹਚਾ ਅਤੇ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸਭ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ‘ਪੁਰਾਣੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ’ ਨੂੰ ਲਾਹ ਕੇ (ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਦਾ ਵਰਣਨ, 3:5, 8-9) ਅਤੇ ‘ਨਵੀਂ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਨੂੰ’ (ਆਇਤਾਂ 12-17 ਵਿਚ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸੇ ਗਏ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ) ਪਹਿਨ ਲਿਆ ਹੈ।¹

ਲਾਹ ਸੁੱਟਿਆ (*apekduomai*) ਅਤੇ ‘ਪਹਿਨ ਲਿਆ’ (*enduō*) ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਕੱਪੜੇ ਲਾਹੁਣ ਅਤੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਨੂੰ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਨੂੰ ਪਹਿਨ ਲਿਆ ਹੈ। ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਭਰੋਸ਼ਟ ਜੀਵਨਾਂ ਦੀ ਫ਼ਹਿਰਿਸਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਇਹ ਲੋਕ ‘ਮਨ ਦੇ ਵੈਰੀ’ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਇੰਜ ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰਦੇ ਸਨ (1:21), ਪਰ ਜਿਵੇਂ

ਦੇ ਉਹ ਲੋਕ ਸਨ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਉਹ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਸਨ, ਕਿਉਂ ਜੋ ‘ਪੁਰਾਣੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ’ ਨੂੰ ਲਾਹ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਥਾਂ ਤੇ ‘ਨਵੀਂ ਇਨਸਾਨੀਅਤ’ ਪਹਿਲ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਰੋਮੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਸੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ: ‘... ਸਾਡੀ ਪੁਰਾਣੀ ਮਨੁੱਖਤਾਈ ਉਹ ਦੇ ਨਾਲ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਗਈ ਭਈ ਪਾਪ ਦਾ ਸਰੀਰ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇ’ (ਰੋਮੀਆਂ 6:6)।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ‘ਇਨਸਾਨੀਅਤ’ ਦਾ ਅਰਥ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਭਾਗ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਲਈ ਕੀਤਾ। ਜਦ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਮਸੀਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣਾ ਮਨੁੱਖ ਜਿਸ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬੁਰਿਆਈ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਟ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਪਾਪ ਵਿਚ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਧਰਮੀ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਮਨੁੱਖਤਾਈ ਵਾਲੇ ਨਵੇਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਥਾਂ ਤੇ ਲਿਆਇਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਇਕ ਹੋਰ ਜਗ੍ਹਾ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਲਾਹੁਣ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਨੂੰ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਲੋੜ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ¹² ਉਸ ਨੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਸਮੇਤ (ਗਲਾਤੀਆਂ 6:14) ਸੰਸਾਰ ਲਈ (ਗਲਾਤੀਆਂ 5:24) ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਲਈ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਅੰਦਰਲੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਲਿੱਖੀ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 4:16; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 3:16)। ਇਸ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਪਤਰਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਔਰਤਾਂ ਮਨ ਦੀ ਗੁਪਤ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਵਾਰਣ (1 ਪਤਰਸ 3:4)। ਨਵੇਂ ਅੰਦਰਲੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣਾ ਕੱਪੜਾ ਲਾਹ ਕੇ ਨਵਾਂ ਬਾਹਰੀ ਕੱਪੜਾ ਪਹਿਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਮਸੀਹ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵਾਂ ਬਣਨਾ (3:10, 11)

¹⁰ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਨੂੰ ਪਹਿਨ ਲਿਆ ਜੋ ਪੂਰਨ ਗਿਆਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕਰਤਾਰ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦੇ ਉੱਤੇ ਨਵੀਂ ਬਣਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ¹¹ਉੱਚੇ ਯੂਨਾਨੀ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀ, ਸੁੰਨਤੀ ਅਤੇ ਅਸੁੰਨਤੀ, ਵਹਿਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸਰੂਥੀ, ਗੁਲਾਮ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦ, ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸੱਕਦਾ ਪਰ ਮਸੀਹ ਸੱਭੋ ਕੁਝ ਅਤੇ ਸਭਨਾਂ ਵਿਚ ਹੈ।

‘ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਨੂੰ ਪਹਿਨ ਲਿਆ’ (3:10)

ਆਇਤਾਂ 10 ਅਤੇ 11 ਪੌਲੁਸ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਖ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਕਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਗਲਾਤੀਆਂ ਨੇ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ‘ਪਹਿਨ ਲਿਆ’ ਸੀ। ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨਵੀਂ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਅਤੇ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਰੂਹਾਨੀ ਅਰਥ ਵਿਚ ਪਹਿਨ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਲੋਕ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਹ ਕੇ ਨਵੇਂ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ‘ਪਹਿਨ ਲਿਆ’ ਸੀ (2:12, 13; ਗਲਾਤੀਆਂ 3:27)।

ਇਸ ਬਦਲਾਅ ਦਾ ਸਬੂਤ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਅਤੀਤ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਬੇਕਾਬੂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਨਵੇਂ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਜੀਵਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਭਲਿਆਈ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਦੌਲਤਮੰਦ ਜਵਾਨ ਹਾਕਿਮ ਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਾਤਲ, ਵਿਭਚਾਰੀ ਜਾਂ ਬੁਠਾ ਗਵਾਹ ਸੀ ਬਲਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਰਗੇ ਭਲੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ ਸੀ (ਮੱਤੀ 19:22)।

ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ

ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਐਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਲੋਕ ਮਸੀਹ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿਚ ਵੱਧ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿਚ ਲੱਗਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਕੁਲੁਸੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਨਵੀਂ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਨੂੰ ਪਹਿਨਿਆ ਸੀ ਬਲਕਿ ਉਹ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਮਸੀਹ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਬਣੇ ਨਵੇਂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਭਾਗ ਵੀ ਬਣ ਗਏ ਸਨ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 2: 13)। ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਦੀ ਇਕ ਦੇਹ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਕਲੀਸੀਆ ਹੈ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ਰਾ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਕੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰਕੌਮਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਦੀ ਫੁੱਟ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਫੁੱਟ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕਾਰਣ ਭਾਵੇਂ ਜੇ ਵੀ ਹੋਣ ਯਿਸੂ ਨੇ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈ ਕੇ ਲੋਕ ਇਕ ਦੇਹ ਵਿਚ ਭਾਵ ਉਸ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋ ਸਕਣ (ਰੋਮੀਆਂ 12: 5; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 12: 13)।

‘ਪੂਰਨ ਗਿਆਨ ਲਈ ... ਨਵੀਂ ਬਣਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ’ (3: 10)

ਪੁਰਾਣੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਭਾਵੇਂ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਨੂੰ ਪਹਿਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਵੇਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਬਣਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ (*anakainoumenon*) ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਵਰਤਮਾਨ ਕ੍ਰਿਏਂਟ ਹੈ ਜੋ ਲਗਾਤਾਰ ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਵਾਂ ਮਨੁੱਖ ਲਗਾਤਾਰ ਨਵਾਂ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਵਾਂ ਮਨੁੱਖ ਜਿਸ ਦਾ ਜਨਮ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ, ਨਵੇਂ ਜੰਮੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਡੇ ਹੋਏ ਮਸੀਹੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਉਸ ਵਿਚ ਹੈ ਪਰ ਜਵਾਨੀ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਧਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਨਵਾਂ ਮਨੁੱਖ ਜਿਸ ਦਾ ਜਨਮ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ ਇਕ ਨਵੇਂ ਜੰਮੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ।

ਨਦੀ ਦੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਲਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਉੱਤੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਿਚ ਬੇੜੀ ਨਾ ਚਲਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਲਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵਹਿ ਜਾਵੇਗਾ। ਢਿੱਲੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਬੇੜੀ ਦਾ ਚੱਪੂ ਚਲਾਉਣ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵੱਧੇਗਾ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਐਨਾ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਚੱਪੂ ਚਲਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਸੀਹ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਖੂਬੀ ਵਾਲੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿਚ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵੱਧਦੇ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 3: 18; 10: 15; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4: 13, 16; 1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 3: 12; 4: 9, 10; 2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 1: 3; 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4: 15)। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਸੀਹ ਉਸ ਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਹਰ ਦਿਨ ਨਵਾਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 4: 16)। ਉਸ ਨੇ ਸਿਖਾਇਆ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਸਮਰੱਥ ਅਤੇ ਨਵਾਂਪਣ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 3: 16; ਤੀਤੁਸ 3: 5)।

ਨਵੇਂਪਣ ਵਿਚ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ‘ਪ੍ਰਾਪਤ’ ਇਸ ਵਾਕਅੰਸ਼ ਵਿਚ *eis* ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ‘ਵਿਚ’ ਦਾ ਮੂਲ ਅਰਥ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਜਿਲ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਜਾਂ ‘ਇਸ਼ਾ’ ਦੇ ਵੱਲ ਜਾਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਇਹ ਸਮਝਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਨਵਾਂ ਮਨੁੱਖ ਉਸ ਦੇ ਸਵਰੂਪ ਵਿਚ ‘ਗਿਆਨ’ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਆਇਆ ਕਿ ਵਿਚ ਸਰਿਸ਼ਟ ਤੋਂ ਮਿਲਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਉਤਪਤ 1: 26, 27)। ਨਵਾਂ ਮਨੁੱਖ ਮਸੀਹੀ ਦੇ ‘ਸਰੂਪ’ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਲਈ ਰਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰ ਦਿਨ ਨਵਾਂ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਨਵਾਂ ਹੋਣ ਦੇ ਇਹ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਾਹਾਂ ਤੇ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਜਾਵੇਗਾ।

‘ਗਿਆਨ’ (*epignōsis*) ਦਾ ਵਰਣਨ ਬੁਨੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੁਆਉਣ ਵਾਲੇ ਛਦਮ ਗਿਆਨ ਦੇ ਉਲਟ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਪਾਉਣਾ ਦੋਵੇਂ ਹੀ

ਵਾਰ ਵਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਵਧਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਜਿੰਨਾਂ ਕੋਈ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਉਨਾਂ ਹੀ ਬਹੁਤਾ ਯਿਸੂ ਦੇ ਵਰਗਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਜਿੰਨਾਂ ਉਹ ਯਿਸੂ ਦੇ ਵਰਗਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਉਨਾਂ ਹੀ ਬਹੁਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਸੀਹੀ ਮਨੁੱਖ ਯਿਸੂ ਦੇ ਵਰਗਾ ਤਦੇ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੈ।

‘ਆਪਣੇ ਕਰਤਾਰ ਦੇ ਸਰੂਪ ਉੱਤੇ’ (3: 10)

ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਰਤਾਰ ਦੇ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਨਵਾਂ ਹੋਣ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਨਵਾਂ ਬਣਨ ਨਾਲ ਗਿਆਨ ਮਿਲਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਨਵਾਂ ਬਣਨ ਦਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਮਿਲਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਗਿਆਨ ਦਾ ਮਕਸਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਵਰਗਾ ਬਣਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਲੋਕ ਬਣਾਇਆ ਸੀ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5: 17)। ਯਿਸੂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਅਤੇ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਦੀ ਉਤਲੀ ਅਵਾਜ਼ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਇਹ ਢੰਗ ਸੀ (ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 3: 10-14)। ਚਲਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਨਵਾਂ ਬਣਨਾ ਸੱਚੇ ਗਿਆਨ ਵਿਚ ਵੱਧਦੇ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਹੀ ਤਸਵੀਰ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਲਾਕਾਰ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਵੱਧ ਕੇ ਨਵਾਂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ।

ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਵੜਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਨਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ (ਗਲਾਤੀਆਂ 3:27) ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਵਰਗਾ ਬਣਨਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੀ ਲਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਬਦਲਾਅ ਦਾ ਟੀਚਾ ਯਿਸੂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿਚ ਵਧਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 3: 18 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਸ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ: ‘ਪਰ ਅਸੀਂ ਸਭ ਅਣਕੱਜੇ ਮੁੱਖ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਤੇਜ ਦਾ ਮੰਨੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਤੇਜ ਤੋਂ ਤੇਜ ਤੀਕ ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭੂ ਅਰਥਾਤ ਉਸ ਆਤਮਾ ਤੋਂ ਉਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਦਲਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।’ ਇਸ ਮੰਜ਼ਿਲ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਅਤੀਤ ਨੂੰ ਲਾਹ ਕੇ ‘ਉਸ ਉੱਪਰਲੇ ਸੱਚੇ ਦਾ ਇਨਾਮ ਲਵਾਂ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਹੈ’ (ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 3: 13, 14)। ਉਸ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਰਚਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿਚ ਵਧਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

... ਨਵਾਂ ਹੋ ਕੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਾਬਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਵੀਂ ਸਰਿਸ਼ਟ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕੁਝ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਕੁਝ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲੈਣਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਗਿਆਨ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।^{੯੩}

ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ? ਮੂਸਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੀਨੈ ਪਹਾੜ ਉੱਤੇ ਦਿੱਤਾ ਨੇਮ ਸੀ (ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 4:2-8, 13), ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਲਈ ਮਾਨਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਸਾਰੀ ਬੁੱਧ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਹੈ; ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਣ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਹ ‘ਸੱਭੇ ਕੁਝ ਅਤੇ ਸਭਨਾਂ ਵਿਚ’ ਸੀ (3: 11)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਮਸੀਹੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੱਚਾ ਸਰੋਤ ਅਤੇ ਨਮੂਨਾ ਯਿਸੂ ਹੀ ਹੈ। ਯਹੂਦੀ ਰੀਤਾਂ, ਹੈਰਾਨੀ ਭਰੇ ਧਰਮਾਂ, ਯੂਨਾਨੀ ਫ਼ਿਲਾਸਫ਼ੀ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ਰਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਦੇਣ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਆਤਮਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਰਸੂਲਾਂ ਅਤੇ ਨਬੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਖੁਦਾ ਦੇ ਮੁਕਾਸ਼ਫੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਲੋਕ ਮਸੀਹ ਦੇ ਭੇਤ ਨੂੰ ‘ਸਮਝ’ ਸਕਦੇ ਹਨ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 3:4)। ਖੁਦਾ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ‘ਮਸੀਹ ਦੀ ਪੂਰੀ ਡੀਲ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ

ਤੀਕ' (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4: 13) ਵੱਧ ਜਾਣ ਲਈ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਯਿਸੂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਲਈਏ ਜੋ ਕਿ ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਪਵਿੱਤਰ ਬਣ ਜਾਵਾਂਗੇ; ਕਿਉਂ ਜੋ ਖ਼ੁਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ (1 ਪਤਰਸ 1: 16)।

ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਮਸੀਹੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਸਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਉਚਾਈ ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਸੀਹੀ ਚਲਣ ਤੋਂ ਆਤਮ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਈਏ। ਜੀਉਣ ਲਈ ਸਾਡਾ ਉਦਾਹਰਣ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਜਿਹੜਾ ਮਾਪਣ ਵਾਲੀ ਛੜੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨੂੰ ਨਾਪ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਥੋਂ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਅਤੇ ਦੂਰ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਧ ਹੋਣ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਮਿਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਉਸ ਸਿੱਧਤਾ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਵੰਡ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਯਿਸੂ ਉਹੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਹੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਉਹ ਜੋ ਸ਼ਾਨ ਹੈ।

‘ਨਵੀਂ (ਵਿਚ) ... ਉੱਥੇ ਯੂਨਾਨੀ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀ, .. ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸੱਕਦਾ’ (3: 11)

ਜਿਸ ਨਵੀਂ ਦੀ ਗੱਲ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ਉਹ ਪੁਰਾਣੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਪੁਰਾਣਾ ਤਾਂ ਮਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਨਵਾਂ ਮਨੁੱਖ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕਾਰ ਭਾਵੇਂ ਨਵੀਂ ਹੋਵੇ ਪਰ ਕ੍ਰਾਈਵਰ ਤੇਲ ਦੀ ਟੈਂਕੀ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਭਰਵਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਟਾਈਮ ਟਾਈਮ ਤੇ ਬੈਠੀ ਨੂੰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪੁਰਜਿਆਂ ਨੂੰ ਬਦੇਲਗਾ।

ਉੱਥੇ ਯੂਨਾਨੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤ ਸ਼ਬਦ *hopou* ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ‘ਜਿੱਥੇ।’ ਇਸ ਨਵੇਂਪਣ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਇਕ ਨਵੇਂ ਰੂਹਾਨੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਸ ਵਿਚ ‘ਜਿੱਥੇ’ ਜਾਤਿ, ਕੌਮ, ਇਲਾਕਾਈ, ਵਰਗ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਇਹ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਇਹ ਫ਼ਰਕ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4: 1-3)। ਅਸੀਂ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਨਵੇਂ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਭ ਲੋਕ ਇਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ (ਗਲਾਤੀਆਂ 3: 26-28)। ਪੌਲੁਸ ਨੇ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 12: 13 ਵਿਚ ਇਸ ਸਚਿਆਈ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

3: 5, 8, 9 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਵੱਲੋਂ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਫੁੱਟ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ 3: 12-14 ਵਾਲੀ ਇਸ ਫ਼ਹਿਰਿਸਤ ਦੇ ਗੁਣ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫੁੱਟਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਸੀਹੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਵੇਂ ਨਫ਼ਰਤ ਅਤੇ ਝਗੜੇ ਹੋਣ ਪਰ ਇਹ ਫ਼ਰਕ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਣੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਮਸੀਹੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣੇ ਸਨ।

ਸ਼ਾਇਦ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਆਇਤ 11 ਵਿਚ ਗੈਰਕੌਮਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਕਿ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ ਖ਼ੁਦਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਖੜੇ ਹੋਣ ਵਿਚ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਦੋਹਾਂ ਫ਼ਹਿਰਿਸਤਾਂ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਯੂਨਾਨੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 12: 13; ਗਲਾਤੀਆਂ 3: 28), ਜੋ ਕਿ ਫ਼ਹਿਰਿਸਤ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਢੰਗ ਸੀ (ਰੋਮੀਆਂ 1: 16; 2: 9, 10; 3: 9, 29, 30; 9: 24; 10: 12; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 1: 24)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਸ ਨੇ ਯਹੂਦੀ[ਆਂ] ਅਤੇ ਯੂਨਾਨੀ[ਆਂ] (*Hellen*) ਭਾਵ ਯਹੂਦੀ ਅਤੇ ਗੈਰ ਯਹੂਦੀ ਜਾਂ ਗੈਰਕੌਮਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਦੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਸਮੂਹ ਬਣਾਏ। ਇਸ ਫ਼ਹਿਰਿਸਤ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਪਰਗਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ

ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਹੋਰ ਸਮੂਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ।

ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮਸੀਹ ਦੇ ਬਾਹਰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਹਰ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਵੇਂ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਜੋ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਸਿਰਫ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਹੀ ਦੂਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ (ਗਲਾਤੀਆਂ 3:28)। ਯਿਸੂ ਨੇ ਸ਼ਰਾ ਦੀ ਕੰਧ ਨੂੰ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਦੀ ਦੇਹ ਵਿਚ ਹਨ ਸਲੀਬ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਖੁਦਾ ਨਾਲ ਮਿਲ ਸਕਣ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 2: 14-16)। ਖੁਦਾ ਨੇ ਪਤਰਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਪੱਖਪਾਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀ ਮਸੀਹੀਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰਕੌਮ ਮਸੀਹੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਕੰਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 10:34, 35; 15:7-11)। ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰੋਣੀਆਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਹਨ ਪੌਲੁਸ ਏਕਤਾ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।⁴

ਨਵੇਂ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵੜਨ ਦਾ ਢੰਗ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਰ ਸਮੂਹ ਲਈ ਇੱਕੋ ਹੈ। ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ ਪਾਪੀ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਗੈਰ ਕੌਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵਧੀਆ ਨਹੀਂ ਸਨ (ਰੋਮੀਆਂ 3:9, 10)। ਇਸ ਕਾਰਣ ਖੁਦਾ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 15:9, 11; ਰੋਮੀਆਂ 3:22) ਜਾਂ ਖੁਦਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੋਣ ਵਿਚ (ਰੋਮੀਆਂ 10:12)। ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ 'ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸੰਗ ਕਰਕੇ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦੇ ਬੰਧਨ ਵਿਚ ਬੱਧਾ ਭਈ ਉਹ ਸਭਨਾਂ ਉੱਤੇ ਦਯਾ ਕਰੇ' (ਰੋਮੀਆਂ 11:32)।

‘ਸੁੰਨਤੀ ਅਤੇ ਅਸੁੰਨਤੀ, ਵਹਿਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸਬੂਥੀ’ (3:11)

ਸੁੰਨਤੀ ਸ਼ਬਦ ਯਹੂਦੀ ਮੁਰੀਦਾਂ ਸਣੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਲਈ, ਅਸੁੰਨਤੀ ਸਭ ਗੈਰ ਯਹੂਦੀਆਂ ਸਣੇ ਗੈਰਕੌਮਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ‘ਅਸੁੰਨਤੀ’ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ‘ਸੁੰਨਤੀ’ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਣਾ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੁੰਨਤ ਕੀਤਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਤਾ ਆਦਰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 4:9-12; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 7:18, 19; ਗਲਾਤੀਆਂ 5:6; 6:15)। ਪਰ ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਇਹ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਥਾਂ ਤਰਤੀਬ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ (ਗਲਾਤੀਆਂ 2:7; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 2:11)। ਪਰ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 7:18 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਸੁੰਨਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਇਤ 18 ਵਿਚ ਇਸ ਤਰਤੀਬ ਨੂੰ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ।

ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪਿਛੜੇ ਹੋਏ ਵਹਿਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸਬੂਥੀ ਮੰਨਦੇ ਸਨ, ਜਦਕਿ ‘ਅਸੁੰਨਤੀ’ ਅਸੱਭਿਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੱਭਿਆ ਗੈਰ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਯੂਨਾਨੀ ਲੋਕ ਸਭ ਗੈਰ ਯੂਨਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਰੋਮੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ, ਵਹਿਸ਼ੀ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਰੋਮੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਯੂਨਾਨੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ‘ਯੂਨਾਨੀ’ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਰੋਮੀ ਅਤੇ ਯੂਨਾਨੀ ਲੋਕ ਯੂਨਾਨੀ-ਰੋਮੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵਹਿਸ਼ੀ ਮੰਨਦੇ ਸਨ।

‘ਵਹਿਸ਼ੀ’ (*barbaros*) ਸ਼ਬਦ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਕਈ ਥਾਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘ਓਪਰੇ’ ਹੋਇਆ ਹੈ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 28:2, 4; ਰੋਮੀਆਂ 1:14; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 14:11)। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਅਤੇ ਸਹੀ ਉੱਚਾਰਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸੱਭਿਆ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਜਾਣੀ ਪਛਾਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾ ਬੋਲ ਸਕਦੇ ਹੋਣ। ਯਿਸੂ ਨੇ ‘ਵਹਿਸ਼ੀ’ ਦੇ ਫ਼ਰਕ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ‘ਭਾਈ’ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।

‘ਵਹਿਸ਼ੀ’ ਅਤੇ ‘ਸਕੂਥੀ’ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਸਮੂਹ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਇਤ 11 ਵਿਚ ਹੋਰ ਜੋੜੇ ਹਨ। ਸਕੂਥੀ ਲੋਕ ਵਹਿਸ਼ੀ ਸਨ ਪਰ ਛੋਟੇ ਦਰਜੇ ਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀਆਂ, ਰੋਮੀਆਂ ਅਤੇ ਯੂਨਾਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਸੱਭਿਅ ਜੰਗਲੀ ਲੋਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਅਸੱਭਿਅ ਕਬੀਲੇ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਕਾਲੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਜੋਸੇਫ਼ਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਸੱਭਿਅ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਾਂਗ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।²⁵

ਸਕੂਥੀਆਂ ਬਾਰੇ ਹੇਰੋਦੋਤਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ‘ਉਹ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਖੂਨ ਪੀਂਦੇ ਅਤੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਖੋਪੜੀਆਂ ਦੀ ਖੱਲ ਦੇ ਰੁਮਾਲ ਬਣਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖੋਪੜੀਆਂ ਨੂੰ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਕਟੋਰੇ ਬਣਾਉਂਦੇ।’ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਗੰਦੀ ਆਦਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਨਹਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ।²⁶ ਹੋਰਨਾਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਨਫ਼ਰਤ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ ਪਰ ਮਸੀਹੀ ਬਣ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਦੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਚੇਲਿਆਂ ਵਾਂਗ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇੱਥੇ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਵਰਗ ਨਹੀਂ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ। ਮਸੀਹੀਅਤ ਨੇ ਇਸ ਫ਼ਰਕ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਅਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ।

‘ਗੁਲਾਮ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦ’ (3:11)

ਗੁਲਾਮ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦ ਵੀ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਸਮਾਨਤਾ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਵਾਲੀ ਖਾਈ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋ ਸਕਣ। ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਸਲੀਬ ਦੇ ਕਾਰਣ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਅਜ਼ਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ‘ਅਜ਼ਾਦ’ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਦੇ ਗੁਲਾਮ ਨਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਭਾਵੇਂ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਪਰ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਸਿਖਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਨਿਯਮ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਖ਼ੀਰ ਵਿਚ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਮਿਟਾਉਣ ਵਿਚ ਜਿਤ ਮਿਲੀ।

ਰੋਮੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੁਲਾਮ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਆਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ‘ਕਾਨੂੰਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕਹੀਏ ਤਾਂ ਅਰਸਤੂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਜਗਤ ਵਿਚ ਗੁਲਾਮ ਮਨੁੱਖ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਜਾਇਦਾਦ, ‘ਜ਼ਿੰਦਾ ਹਥਿਆਰ’ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।...’²⁷ ਕਈ ਵਾਰ ਗੁਲਾਮ ਆਪ ਮਾਲਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਿਆਣੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਰਗਾ ਵਿਹਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕਈ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੇਵਾ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਕਲਾਉਦਿਉਸ ਕੈਸਰ ਦੀ ਮਾਤਾ ਅੰਟੋਨੀਆ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਫੇਲਿਕਸ ਨਾਲ ਇਹੀ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਉਲਝਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕੀਂ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਖਿੰਡ ਜਾਣ (ਉਤਪਤ 11:1-8)। ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇੰਜ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਖਿੰਡ ਤਾਂ ਜਾਵੇ ਪਰ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿਚ ਬਣੀ ਵੀ ਰਹੇ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਿੰਡਾਉਣ ਦਾ ਉਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਦੁਸ਼ਟ ਚਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸਫ਼ਲ ਨਾ ਹੋ ਸਕਣ। ਯਿਸੂ ਦਾ ਕੰਮ ਵੱਖਰਾ ਸੀ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਕਰਨ ਲਈ ਆਇਆ। ਉਹ ਧਰਤੀ ਦੀ ਹਰ ਜਾਤੀ ਦੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਕ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਰਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਆਇਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਇਕ ਕਰਕੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਸਭ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਇਕ ਭਾਈਚਾਰਾ ਬਣਾ ਸਕੇ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਕ ਦੇਹ ਵਿਚ ਰੱਖਣ

ਲਈ ਫੁਟ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਜਾਂ ਜੁਦਾਈ ਦੀ ਕੰਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ।

‘ਪਰ ਮਸੀਹ ਸੱਭੋ ਕੁਝ ਅਤੇ ਸਭਨਾਂ ਵਿਚ ਹੈ’ (3: 11)

ਮਸੀਹ ਸੱਭੋ ਕੁਝ ਅਤੇ ਸਭਨਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਸੱਭੋ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਦਾ ਸ਼ਬਦੀ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ ‘ਮਸੀਹ’ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿਚ ‘ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ’ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਉਸੇ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਵਚਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਰਚਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਹੈ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 1:2, 3)। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ‘ਸੱਭੋ ਕੁਝ’ ਕਿ ਉਹ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਰ ਰੂਹਾਨੀ ਬਰਕਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ‘ਸਭ ਗੱਲਾਂ’ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸਭ ਕੁਝ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 1:16, 17)। ਉਹ ‘ਸਭ ਗੱਲਾਂ’ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਹਰ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਰੂਹਾਨੀ ਲੋੜ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਜੇ ਕੁਝ ਹੈ ਉਹ ਉਸ ਸਭ ਵਿਚ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵੀ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਹੜੇ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਮਸੀਹੀ ਹਨ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਣ ਮਸੀਹੀ ਮੰਡਲੀ ਵਿਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਸਲੀ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਲਕੀਰ ਨਹੀਂ ਖਿੱਚੀ ਗਈ। ਮਸੀਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਚੀਜ਼ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਹੈ।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਕ ਅਲੰਕਾਰਿਕ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ, ‘ਭਲਾ, ਮਸੀਹ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ?’ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 1:13)। ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਜਵਾਬ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ‘ਮਸੀਹ ਵੰਡਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੀ ਉਹ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?’ ਸਹੀ ਜਵਾਬ ਇਹ ਹੈ ‘ਨਹੀਂ, ਉਹ ਵੰਡਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।’ ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਵੰਡਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਵੰਡਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਜਿਕ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਿਹੜੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਮਸੀਹੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇੱਥੇ ‘ਸੱਭੋ’ ਲਈ ਸੀਮਤ ਕੋਟਾ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਹਰ ਚੇਲੇ ਸਹਿਤ ਉਹ ਹਰ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਵਿਚ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਚੰਗੀ ਹੈ। ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 17:23), ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਬਾਹਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਲਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ਼ੈਤਾਨ ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 8:44; 13:27)। ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਮਸੀਹੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਉਸ ਦਾ ਭਾਗ ਹਨ।

ਬੰਦਗੀ ਭਰੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਨ ਲੈਣਾ (3:12-14)

¹²ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਿਆਂ ਚੁਣਿਆਂ ਹੋਇਆ ਵਾਂਗੂ ਜਿਹੜੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਪਿਆਰੇ ਹਨ ਰਹਿਮ ਦਿਲੀ, ਦਿਆਲਗੀ, ਅਧੀਨਗੀ, ਨਰਮਾਈ ਅਤੇ ਧੀਰਜ ਨੂੰ ਪਹਿਨ ਲਓ। ¹³ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਉੱਤੇ ਗਿਲਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਕ ਦੂਏ ਦੀ ਸਹਿ ਲਵੇ ਅਤੇ ਇਕ ਦੂਏ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਤਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕਰੋ। ¹⁴ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮ ਨੂੰ ਪਾ

ਲਓ ਜਿਹੜਾ ਸੰਪੂਰਨਤਾਈ ਦਾ ਬੰਧ ਹੈ।

‘ਸੋ ਤੁਸੀਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਿਆਂ ਚੁਣਿਆਂ ਹੋਇਆ ਵਾਂਙੁ
ਜਿਹੜੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਪਿਆਰੇ ਹਨ’ (3: 12)

ਸੋ (*oun*) ਪਿਛਲੀ ਗੱਲ ‘ਮਸੀਹ ਸੱਭੋ ਕੁਝ ਅਤੇ ਸਭਨਾਂ ਵਿਚ ਹੈ’ ਦੀ ਵੱਲ ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਮਸੀਹ ਦੇ ‘ਸੱਭੋ ਕੁਝ ਸਭਨਾਂ ਵਿਚ’ ਹੋਣ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਮਸੀਹ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਆਇਤਾਂ 9 ਅਤੇ 10 ਵਿਚ ਕਹੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਕਥਨ ਦੀ ਵੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਰਾਣੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਨੂੰ ਲਾਹ ਕੇ ਨਵੀਂ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਨੂੰ ਪਹਿਨ ਲਿਆ ਸੀ। ਨਵੀਂ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਨੂੰ ਪਹਿਨ ਲੈਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਉਸ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨਾਂ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਸੁਭਾਅ ਲਿਆਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਦੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਚੁਣੇ ਹੋਏ (*eklektoi*) ਹਨ। ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਵਿਚ ਕੁਝ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਯਹੂਦਾ ਦੇ ਥਾਂ ਤੇ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਮੇਜ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਤ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੁਣਨ ਲਈ ਇਹੀ ਸ਼ਰਤ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 1:21-25; 6:5)। ਖੁਦਾ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਯੋਗ ਹੋਣ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 1:4)। ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲਿਆ ਹੈ; ਇਸ ਕਾਰਣ ਉਹ ਖੁਦਾ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੇ ਬਪਤਿਸਮਾ ਪਾਇਆ ਸੀ (2: 12), ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਨ। ਖੁਦਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚੁਣਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਮਸੀਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ।

ਇਹ ਸਬੂਤ ਕਿ ‘ਚੁਣੇ ਹੋਏ’ ਲੋਕ ਬਚਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ ਚੁਣੇ ਹੋਇਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 2: 10 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਕਥਨ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ: ‘ਇਸ ਕਾਰਣ ਮੈਂ ਚੁਣਿਆਂ ਹੋਇਆ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸੱਭੋ ਕੁਝ ਸਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਭਈ ਓਹ ਭੀ ਉਸ ਮੁਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਹੈ ਸਦੀਪਕ ਤੇਜ ਸਣੇ ਪਰਾਪਤ ਕਰਨ।’ ਜੇ ਚੁਣੇ ਹੋਇਆਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਤਾਂ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਐਨੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਝੱਲਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਮੁਕਤੀ ਪਾ ਸਕਣ। ਉਹ ਇਸਰਾਏਲ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਦੁਆ ਕਿਉਂ ਕਰਦਾ (ਰੋਮੀਆਂ 10: 1-3), ਜੇ ਮੁਕਤੀ ਪਾਏ ਹੋਇਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਰਿਸ਼ਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਕਿ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਬਚਾਏ ਹੋਏ ਲੋਕ ਉਹ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੀ ਪਸੰਦ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਖੁਦਾ ਦੇ ਚੁਣਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋ ਸਕਣ।

ਖੁਦਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ (ਰੋਮੀਆਂ 8:29)। ਇਹ ਲੋਕ ਉਸ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਹਨ। ਭਾਵ ਉਹ ਸਮੂਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਚਿਆਈ ਤੇ (2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 2: 13), ਭਾਵ ਆਪਣੀ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 1: 13) ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਗੇ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਸ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ (2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 1: 7-9)। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਆਗਿਆ ਮੰਨਣ ਜਾਂ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦੀ ਪਸੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਆਗਿਆ ਮੰਨਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਲ ਮੁਫ਼ਤ’ ਮਿਲਦਾ ਹੈ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 22: 17)। ਖੁਦਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਨੂੰ ਮੰਨਣ (2 ਪਤਰਸ 3: 9), ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ

ਕਰੇਗਾ। ਜਿਸ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਤੇ ਰੋਇਆ ਸੀ (ਲੂਕਾ 19:41), ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਆਉਣ ਪਰ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਆਉਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ (ਮੱਤੀ 23:37)। ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖੁੱਲੀ ਛੂਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਨਣ ਜਾਂ ਨਾ ਮੰਨਣ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੁਣਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਦੇ ਵਰਣਨ ਲਈ ਦੋ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *hagioi* ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਇੱਥੇ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋਇਆ ਹੈ, 1:2, 4, 12, 26 ਵਿਚ ‘ਸੰਤਾਂ’ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਿਆਰੇ *ēgapēmenoi* ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੌਲੁਸ ਰਾਹੀਂ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਇਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਈ ਹੈ (1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 1:4; 2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 2:13), ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਖੁਦਾ ਰਾਹੀਂ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਖੁਦਾ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਭਾਈ ਖੁਦਾ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਇਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਨ, ‘ਇਸ ਲਈ’ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖੁਦਾ ਦੇ ‘ਸੰਤ ਅਤੇ ਪਿਆਰੇ’ ਹੋਣ। ਉਹ ਖੁਦਾ ਲਈ ਅਣਮੁੱਲੇ ਸਨ। ਉਹ ਆਮ ਅਤੇ ਸਾਧਾਰਣ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਬਲਕਿ ਦੁਨਿਆਵੀ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਨਾਲੋਂ ਅੱਡ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸੰਤ ਸਨ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਰੂਹਾਨੀ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਣਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਭਲੇ ਲੋਕ ਬਣਾ ਦੇਣਾ ਸੀ।

‘ਰਹਿਮ ਦਿਲੀ, ਦਿਆਲਗੀ, ਅਧੀਨਗੀ,
ਨਰਮਾਈ ਅਤੇ ਧੀਰਜ ਨੂੰ ਪਹਿਨ ਲਓ’ (3:12)

ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ‘ਨਵੀਂ ਨੂੰ ਪਹਿਨ ਲਿਆ’ ਸੀ (3:10), ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਨੁੱਖਤਾਈ ਵਿਚ ਇਕਦਮ ਨਾਲ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਫ਼ਜ਼ਲਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਨਵੇਂ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੰਦੇ ਪਾਪੀ ਅਵਾਰਾਗਰਦੀ ਨਾਲ ਮਸੀਹ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਨਮਾਨਿਤ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮੈਲੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਨ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਜੀਵਨ ਦੇ ਬੇਦਾਗ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ।

ਦਿਆਲਗੀ ਇੱਥੇ ਦਿਲ (NASB) ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *kardia* ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ *splagchnon* ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਰਥ ‘ਆਂਦਰਾਂ’ (ਵੇਖੋ KJV) ਹੈ। ਲਗਭਗ ਹਰ ਵਾਰ ਬਹੁਵਚਨ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਯਹੂਦਾ ਦੀਆਂ ‘ਆਂਦਰਾਂ’ (ਗਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 1:18)। ਫਿਲੋਮੇਨ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ‘ਮਨ/ਕਲੇਜ਼ੇ/ਦਿਲ’ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਫਿਲੋਮੇਨ 7, 12, 20 ਤੇ ਚਰਚਾ ਵੇਖੋ) ਅਤੇ ਫਿਲੋਮੇਨ ਵਿਚ 1 ਯੂਹੰਨਾ 3:17 ਵਿਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ (‘ਰਹਿਮ’; ਲੂਕਾ 1:78) ‘ਹਿਰਦਿਆਂ’ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6:12; 7:15; ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ 1:8; 2:1) ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇੱਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦਿਆਲਗੀ ਲਈ ਵਰਤਿਆ। ਯੂਨਾਨੀ ਅਤੇ ਇਬਰਾਨੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਆਂਦਰਾਂ, ਕਲੇਜ਼ਾ, ਫੇਫੜੇ ਅਤੇ ਦਿਲ ਵਰਗੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਅੰਗਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਯੂਨਾਨੀ ਲੋਕ ਆਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਮੰਨਦੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕ੍ਰੋਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ। ਇਬਰਾਨੀ ਲੋਕ ਆਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਅ, ਹਮਦਰਦੀ, ਦਯਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਸਰੋਤ ਮੰਨਦੇ ਸਨ।

ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇਕ ਰੂਪ (*splagchnizomai*) ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ‘ਤਰਸ ਖਾਣਾ’ ਹੈ, ਲੇੜ

ਦੇ ਵਕਤ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਮਨ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਮੱਤੀ 9:36; 14:14; ਮਰਕੁਸ 1:41; 8:2; ਲੂਕਾ 7:13)। ਯਿਸੂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵਰਣਨ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵਰਤਿਆ (ਮੱਤੀ 18:27; ਲੂਕਾ 10:33; 15:20)।

ਰਹਿਮ ਦਿਲੀ (oiktirmos) ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਦਯਾ, ਤਰਸ, ਲਗਾਅ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਵਿਚ ਵਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਇਜ਼ਹਾਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜੋ ਦੁੱਖ ਵਿਚ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਨਰਮ ਅਤੇ ਮਿੱਠੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਹੈ, ਜੋ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਬੇਹੱਦ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

Splagchnon ਅਤੇ **oiktirmos** ਦਾ ਮਿਲ ਕੇ ਅਰਥ ਮੂਲ ਵਿਚ ਦੀਨਤਾ, ਕੋਮਲਤਾ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਜਾਂ ਭਲਿਆਈ ਹੈ, ਖੁਦਾ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਗੁਣ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਲੂਕਾ 6:35; ਰੋਮੀਆਂ 2:4; 11:22; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6:6; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 2:7; ਤੀਤੁਸ 3:4) ਅਤੇ ਉਹ ਗੁਣ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਗਲਾਤੀਆਂ 5:22)। ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਦਿਆਲਤਾ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਦਾ ਨਾਂਅ ਲਿਆ (ਲੂਕਾ 6:35)। ਜ਼ਬੂਰ 14:1 ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕਰਦਿਆਂ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ‘ਕੋਈ ਭਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ [chrēstotēta] ਨਹੀਂ, ਇਕ ਵੀ ਨਹੀਂ’ (ਰੋਮੀਆਂ 3:12)। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਗੁਣ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਪਰ ਖੁਦਾ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ ਵਧਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਅਗਲਾ ਗੁਣ **ਅਧੀਨਗੀ (tapeinophrosunē)** ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਛੋਟੇ ਵਿਹਾਰ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਦਿਖਾਵਟੀ ਅਧੀਨਗੀ (‘ਅਧੀਨਤਾਈ’; 2:18, 23), ਘਮੰਡ ਆਕੜ ਅਤੇ ਸ਼ੋਖੀ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਚਾਰ ਹੋਰ ਵਾਰ ਹੋਈ ਹੈ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 20:19; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:2; ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 2:3; 1 ਪਤਰਸ 5:5)। ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਹੋਰ ਰੂਪ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਮੱਤੀ 11:29 ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ‘ਮਨ ਦਾ ਗ਼ਰੀਬ’ ਕਿਹਾ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਯਿਸੂ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ‘ਨੀਵਿਆਂ’ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ (ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 2:8, 9)। ਖੁਦਾ ਘਮੰਡੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ‘ਅਧੀਨ’ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚਿਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ (1 ਪਤਰਸ 5:5, 6)।

ਅਧੀਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਯੂਨਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ਰ ਸੰਸਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨੀਵਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਡਰਪੋਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਅਧੀਨਗੀ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦਾ ਸ਼ਾਂਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮਝ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦਾ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਲੋਕੀਂ ਇਕ ਸਮਾਨ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਦੀਨ ਲੋਕ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸਰੇਸ਼ਟ ਯੋਗਤਾ ਜਿਹੜੀ ਲਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹੈ ਉਹ ਖੁਦਾ ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 4:7)।

ਸੂਬੇਦਾਰ ਰਾਹੀਂ ਯਿਸੂ ਦੇ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਤੇ ਅਧੀਨਗੀ ਨੂੰ ਹੀ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ‘ਮੈਂ ਇਸ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ ਜੋ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਛੱਤ ਹੋਣ ਆਵੇਂ’ (ਲੂਕਾ 7:6)। ਯਿਸੂ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਵਿਚ ਚੁੰਗੀ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਦੀਨਤਾ ਨੂੰ ਹੀ ਵਿਖਾਇਆ ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਹੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਮੈਂ ਪਾਪੀ ਉੱਤੇ ਦਯਾ ਕਰ’ (ਲੂਕਾ 18:13)। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਅਫ਼ਸੀਆਂ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪੂਰੀ ਦੀਨਤਾ ਨਾਲ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 20:19)। ਉਸ ਨੇ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ‘ਅਧੀਨਗੀ ਨਾਲ ਇਕ ਦੂਏ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਜਾਣੋ’ (ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 2:3)।

ਨਰਮਾਈ (*prautēta*) ਦੀ ਪਰਭਾਸ਼ਾ ‘ਆਪਣੇ ਹੀ ਮਹੱਤਵ, ਨਮਰਤਾ, ਦੀਨਤਾ, ਆਗਿਆਕਾਰ, ਵਿਚਾਰਵਾਨ, ਪਿਛਲੇ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਅਦਬ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਗੁਣ’ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।²⁸ ਪੌਲੁਸ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਚਾਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਵਧਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਸੀ।²⁹ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਨਰਮ ਹਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਪਛਾਣੇ ਜਾ ਕੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਦਯਾ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕੌੜੇ, ਨਾਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਂ ਰੁੱਖੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਮਜ਼ੋਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸੌ ਪਾਉਂਡ ਦਾ ਭਾਰ ਇਕ ਮੇਜ਼ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫ਼ਰਸ਼ ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕੇਗਾ; ਸਿਰਫ਼ ਮਜ਼ਬੂਤ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਇੰਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਲੋਕ ਜ਼ਾਲਮ, ਬੇਰਹਿਮ, ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੇ ਜਾਂ ਨਾਫ਼ਰਮਾਨ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਨਰਮ ਹੋਣ ਲਈ ਅੰਦਰਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਫ਼ਰਹਿਸਤ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅਖ਼ੀਰਲਾ ਗੁਣ ਧੀਰਜ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਵਰਤ ਗਏ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ (*makrothumia*) ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ‘ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਉਤਸਾਹ, ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਸਹਿਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।³⁰ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਧੀਰਜ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਹ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਬੁਰਿਆਈ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਖ਼ੁਦਾ ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਸ ਗੁਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6:6; ਗਲਾਤੀਆਂ 5:22; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:2; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4:2) ਦੇ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਅਤੇ ਖ਼ੁਦਾਈ ਵਿਹਾਰ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ (ਰੋਮੀਆਂ 2:4; 9:22; 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 1:16; 1 ਪਤਰਸ 3:20; 2 ਪਤਰਸ 3:15), ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਧੀਰਜ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਨਥੀਆਂ, ਅਤੇ ਅੱਯੂਬ ਦਾ ਨਾਂਅ ਲਿਆ (ਯਾਕੂਬ 5:7, 10, 11)। ਪਰ ਯਿਸੂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ: ‘ਉਹ ਗਾਲੀਆਂ ਖਾ ਕੇ ਗਾਲੀ ਨਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੁਖ ਪਾ ਕੇ ਦਬਕਾ ਨਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਹ ਦੇ ਹੱਥ ਸੌਂਪਦਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਜਥਾਰਥ ਨਿਆਉਂ ਕਰਦਾ ਹੈ’ (1 ਪਤਰਸ 2:23)। ਉਸ ਨੇ ‘ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੋਚੋ ਜਿਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਪਾਪੀਆਂ ਦੀ ਐਡੀ ਲਾਗਬਾਜ਼ੀ ਸਹਿ ਲਈ ਭਈ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅੱਕ ਕੇ ਆਪਣੇ ਜੀ ਵਿਚ ਢਿੱਲੇ ਪੈ ਜਾਓ’ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 12:3)।

ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਅਤੇ ਪਰੀਖਿਆ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 5:3, 4; ਯਾਕੂਬ 1:2-4)। ਇੰਜ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਸਹਿਣ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਬਣੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 4:12; 1 ਪਤਰਸ 2:20)। ‘ਸਾਰੀ ਤਾੜਨਾ ਤਾਂ ਓਸ ਵੇਲੇ ਅਨੰਦ ਦੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸੋਗ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁੱਝਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਉਹ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿਧਾਏ ਗਏ ਹਨ ਧਰਮ ਦਾ ਸ਼ਾਂਤੀ-ਦਾਇਕ ਫਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ’ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 12:11)।

ਪਹਿਨ ਲਓ (*endusasthe*) ਇਕ ਆਗਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਪਵਿੱਤਰ ਵਚਨ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਬਦਲਾਅ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਪਿਆਰੇ ਲੋਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੁਝ ਉਹ ਬਣ ਗਏ ਸਨ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਣ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰੂਹਾਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸੀ।

‘ਪੌਲੁਸ ਵੱਲੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਨਿੰਦਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ— ਸਮਾਜਿਕ ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਕਿਰਪਾ।’³¹ ਆਇਤਾਂ 8 ਅਤੇ 9 ਵਿਚ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਦਾ ਨਾ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਆਇਤਾਂ 12 ਤੋਂ 14

ਵਿਚ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਮਸੀਹੀ ਵਿਹਾਰ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਏਕਤਾ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵੀ ਹਨ। ਕੋਪ, ਕ੍ਰੋਧ, ਬਦੀ, ਦੁਰਬਚਨ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ ਗੰਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੱਢਣੀਆਂ, ਅਤੇ ਝੂਠ, ਦੀਨਤਾ ਨਰਮਾਈ, ਸਹਿਨਸ਼ੀਲਤਾ, ਦਯਾ, ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਉਹ ਬੁਨਿਆਦ ਹਨ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਏਕਤਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਬੁਰਿਆਈ ਕਰਨਾ ਉਲਝਣ ਅਤੇ ਫੁੱਟ ਹੀ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨਾਂ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: (1) ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਵਿਹਾਰ, ਭਲਿਆਈ, ਦੀਨਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ; (2) ਆਪਣੇ ਲਈ ਵਿਆਰ-ਦੀਨਤਾ; ਅਤੇ (3) ਬੁਰੇ ਵਿਹਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ-ਧੀਰਜ, ਅਧੀਨਗੀ, ਅਤੇ ਮਾਫ਼ੀ। ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਗੁਣਾਂ ਵਿਚ ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਅਖ਼ੀਰਲੇ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾਂ ਵਿਚ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ‘ਪਹਿਨ ਲੈਣਾ’ (3: 12-14) ਅਤੇ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ (3: 15-17)। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਬੁਰਿਆਈ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਅ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਉੱਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

‘ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਉੱਤੇ ਗਿਲਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ

ਇਕ ਦੂਏ ਦੀ ਸਹਿ ਲਵੇ ਅਤੇ ਇਕ ਦੂਏ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੇ।

ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਤਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕਰੋ’ (3: 13)

ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨਾਲ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਾਫ਼ੀ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿਚ ਵੱਧਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਸਹਿ ਲਵੇ (*anechomai*) ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਹੋਣਾ ਭਾਵ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਉਤਸਾਹ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਅਤੇ ਖਿਝਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4: 2 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਹਿਣ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਯਿਸੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਧੀਰਜ ਨੂੰ ਪਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਮੱਤੀ 17: 17; ਮਰਕੁਸ 9: 19; ਲੂਕਾ 9: 41)। ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਕਲੇਸ਼ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣੇ ਪੈ ਸਕਦੇ ਸਨ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 4: 12; 2 ਕੋਰਿੰਥੀਆਂ 1: 4; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3: 12)। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਲਈ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਅਪਮਾਨਾਂ ਮਾੜੇ ਸਲੂਕ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।³² ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਰਥ ਵਿਚ ਕਹੀਏ ਤਾਂ ‘ਸਹਿਣਾ’ ਦਾ ਅਰਥ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਥਾਂ ਦੁਆ ਦੇਣਾ ਹੈ (ਲੂਕਾ 6: 28; ਰੋਮੀਆਂ 12: 14; 1 ਪਤਰਸ 2: 21-23)। ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਅਰਥ ਵਿਚ ਕਹੀਏ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਬੁਰਿਆਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਮਾੜਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਕ੍ਰੋਧੀ ਨਾ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਮਾੜਾ ਸਲੂਕ ਕਰਨ ਤੇ ਬਦਲਾ ਨਾ ਲੈਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਹੋਣਾ ਸਿੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

ਸਾਥੀ ਮਸੀਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿਖਾਈ ਜਾਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਲੋਕ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਉਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਲੋਕ ਚਿੜਦੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਲਗਦਾ ਹੋਵੇ। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਾਈਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿਹਾਰ ਬਣਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਉਸ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਜਿਹੜੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪੌਲੁਸ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਭਾਈ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਸਾਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰੀਏ ਜਿਹੜੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਿੜਦੇ ਹੋਣ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਚਿੜਦੇ ਹੋਣ ਜਿਹੜੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਮਾਫ਼ ਕਰ ਲਈ ਸ਼ਬਦ (*charizomai; charis* ਦਾ ਸਜਾਤੀ) ਦਾ ਅਰਥ ‘ਦੇਣਾ’ ਜਾਂ ‘ਰੱਖਣਾ’ (ਵੇਖੋ ਲੂਕਾ 7:21; ਰੋਮੀਆਂ 8:32; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 2:12; ਗਲਾਤੀਆਂ 3:18; ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 1:19; 2:9; ਫਿਲੋਮੋਨ 22), ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਦੀ ‘ਦੇਖਭਾਲ ਜਾਂ ਸੰਭਾਲ ਵਿਚ ਦੇਣਾ’ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 3:14; 25:11, 16)। ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਹੋਈ ਹੈ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਾਫ਼ੀ ਲਈ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ (ਲੂਕਾ 7:42, 43; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 2:7, 10; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:32)। ਇਹ ‘ਮਾਫ਼ੀ’ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ *aphesis* ਨਹੀਂ ਹੈ; ਪਰ ਇੱਥੇ ਮਾਫ਼ੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਅਰਥ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਲੂਕਾ 7:42 ਵਿਚ ‘ਬਖ਼ਸ਼ ਦਿੱਤਾ’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਇਕ ਰੂਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ।

ਮਾਫ਼ੀ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ *aphesis* (‘ਮਾਫ਼ੀ’) ਅਤੇ *aphiēmi* (‘ਬਖ਼ਸ਼ ਦੇਣਾ’) ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਸਾਡੀ ਮਾਫ਼ੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਬੇਅੰਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ: ‘ਸੱਤਰ ਦੇ ਸੱਤ ਗੁਣਾ ਤੀਕਰ’ (ਮੱਤੀ 18:22)। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦੇ ਕੇ ਸਮਝਾਇਆ ਜਿਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਦਾਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਕਰਜ਼ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਦਾਸ ਦਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਕਰਜ਼ ਮਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮਾਲਕ ਨੇ ਮਾਫ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ (ਮੱਤੀ 18:23-34)। ਯਿਸੂ ਨੇ ਨਿਚੋੜ ਕੱਢਿਆ, ‘ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰਾ ਸੁਰਗੀ ਪਿਤਾ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕਰੇਗਾ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮਾਫ਼ ਨਾ ਕਰੋ’ (ਮੱਤੀ 18:35)। ਖੁਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਿਹੜੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਮੱਤੀ 6:14)।

ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੱਟਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼, ਅਪਮਾਨ, ਬੇਇੱਜ਼ਤ, ਜਖ਼ਮ, ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਬੁਰਿਆਈ ਦੀ ਸੁਭਾਵਕ ਸੁਝਾਅ ਮਾਫ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮਨ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਸਾਨੂੰ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਥਾਂ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਸਾਡਾ ਬੁਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਲੂਕਾ 6:35; ਰੋਮੀਆਂ 12:20, 21)।

ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਨਾਉਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧ (*momphē*) ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕੋ ਵਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਕਿਰਿਆ ਰੂਪ *memphomai* ‘ਦੋਸ਼’ ਲਗਾਉਣਾ ਜਾਂ ‘ਖਾਮੀ ਲੱਭਣਾ’ ਹੈ (ਮਰਕੁਸ 7:2; ਰੋਮੀਆਂ 9:19; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 8:8)। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕੋ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਠੋਕਰ ਲੱਗਣ ਤੇ ਅਸੀਂ ਸਹੀ ਹੋਈਏ ਜਾਂ ਨਾ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਠੋਕਰ ਲਵਾਈ ਹੈ, ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਫ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਆਇਤ ਵਿਚ ‘ਪ੍ਰਭੂ’ ਸ਼ਬਦ ਯਿਸੂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮਾਫ਼ ਕੀਤਾ (*charizomai*) ਉਹੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਆਇਤ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ‘ਮਾਫ਼ੀ’ ਲਈ ਹੋਈ ਹੈ; ਪਰ ਇਹ ਰੂਪ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਭੂਤਕਾਲ ਕਿਰਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਮਾਫ਼ੀ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਕ ਅਹਿਮ ਗੁਣ ਹੈ³³ ਜੋ ਖੁਦਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਤਦ ਮਾਫ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਦ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਉਲੰਘਣ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਪਾਪ ਦੇ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਫ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਟੀਚਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:32)।

ਓਵੇਂ ਹੀ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕਰੋ (*kathōs kai*³⁴ ਅਤੇ *houtōs kai*³⁵) ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਨਕਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਮਾਡਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯਿਸੂ ਦੇ ਵਰਗਾ ਬਣਨਾ ਸੀ। ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਮੂਲ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ‘ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕੀਤਾ, ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕਰੋ।’ ਵਾਕ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ ਸਮਝ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ: ‘... ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।’ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਖੁਦਾ ਦੀ ਮਾਫ਼ੀ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

‘ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮ ਨੂੰ ਪਾ ਲਓ ਜਿਹੜਾ ਸੰਪੂਰਨਤਾਈ ਦਾ ਬੰਧ ਹੈ’ (3: 14)

ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵਧਣ ਵਾਲਾ ਮਹਾਨ ਗੁਣ ‘ਪ੍ਰੇਮ’ (*agapē*) ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਹੋਰ ਸਭਨਾਂ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 13: 13; 1 ਪਤਰਸ 4: 8)। ਪ੍ਰੇਮ ਨੂੰ ਮਸੀਹੀ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਰੋਸ਼ਟ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਯੂਨਾਨੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਫ਼ਹਰਿਸਤ ਵਿਚ ‘ਪ੍ਰੇਮ’ ਦਾ ਵਰਣਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈ (ਗਲਾਤੀਆਂ 5: 22)। 2 ਪਤਰਸ 1: 5-7 ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਅੰਤ ਵਿਚ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਵੱਡੇ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦਾ ਇਹ ਯਕੂਦੀ ਢੰਗ ਹੈ। ਪ੍ਰੇਮ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 8: 1) ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰਿਆਂ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਵਧਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 13: 8-10; ਗਲਾਤੀਆਂ 5: 14)।

ਪ੍ਰੇਮ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਦੂਜਾ ਮਨੁੱਖ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਨਾ ਅਸਾਨ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਿਹੜੇ ਪਿਆਰੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜਿਹੜੇ ਪਿਆਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਖੁਦਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦਾ ਹੈ (1 ਯੂਹੰਨਾ 4: 9, 10)। ਉਹ ਇਸ ਪਾਪੀ ਸੰਸਾਰ ਨਾਲ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਐਨਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ (ਯੂਹੰਨਾ 3: 16)। ਖੁਦਾ ਇਸੇ ਲਈ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਲੋਕ ਪਿਆਰੇ ਹਨ।

ਆਇਤ 14 ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮ ਨੂੰ ਪਾ ਲਓ। NASB ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ‘ਪ੍ਰੇਮ ਨੂੰ ਪਾ’ ਲਈਏ, ਪਰ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਸ ਵਾਕਅੰਸ਼ ਵਿਚ ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦਾ ਮੂਲ ਅਨੁਵਾਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ, ‘ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰੇਮ।’ ‘ਪਹਿਨਣਾ’ ਉਸ ਵਿਚ ਸਮਝ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *epi* ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘ਉੱਤੇ’ ਦਾ ਅਰਥ ਸਿਰਫ਼ 3: 2, 6 ਵਿਚ ਹੈ ਦਾ ਅਰਥ ਸਿਰਫ਼ ‘ਉੱਤੇ’ ਜਾਂ ‘ਉੱਪਰ’ ਹੈ (NIV)। ਇਕ ਹੋਰ ਸੁਭਾਵਕ ਅਰਥ ਵਿਚ ‘ਦੇ ਇਲਾਵਾ’ ਹੈ। ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਦਰਜਿਆਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ: ‘ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨਾਲ,’ ‘ਬਾਰੀ ਸਭ ਦੇ ਉੱਪਰ’ ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਇੱਥੇ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ‘ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ।’ ਜੇ ਵਾਕਅੰਸ਼ ਨੂੰ ‘ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ [ਜਾਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਉੱਤੇ] ਪ੍ਰੇਮ ਨੂੰ ਵਧਾਓ’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਰਥ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਫੇਰ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਬੰਧ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ। ਸੰਪੂਰਨਤਾਈ ਲਈ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *teleiōtēs* ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਬਰਾਨੀਆਂ 6: 1 ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘ਸਿਆਣਪੁਣੇ’ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤ ਰੂਪ *teleios* ਵਿਚ ਬੇਦਾਗ ਸਿੱਧਤਾ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਸੰਪੂਰਨਤਾਈ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ (ਵੇਬੇ 1: 28)। ਬੰਧ *sundesmos* ਉਸ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਜੋੜੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ

ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 8:23 ਵਿਚ ‘ਬੰਧਨ’ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ‘ਬੰਧਨ’ ਅਤੇ ‘ਜੋੜਾ’ ਹੋਇਆ ਹੈ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:3; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 2:19)।

‘ਸੰਪੂਰਣਤਾਈ ਦਾ ਬੰਧ’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਸਮਝਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ: ਪ੍ਰੇਮ ਉਹ ਬੰਧਨ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਬੰਨੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਮਸੀਹੀ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਮਸੀਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਣਤਾਈ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਤਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਅਨਿਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ:

ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਉਹ ਗੁੰਦ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਜਿਹੜਾ ਏਕਾਂਤ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦੇ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਚਿਪਕਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਸਿੱਧ ਹਾਂ, ਇਕ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਏਕਤਾ ਵਿਚ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਕੋਲ ਲਿਆਇਆ ਅਤੇ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਯੋਨਾਤਨ ਦੇ ਮਨ ਦਾ ਦਾਉਦ ਦੇ ਨਾ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਜਾਂ ਬੰਨਣਾ ਸੀ (1 ਸਮੂਏਲ 18:1)।

ਦੂਜਾ, ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਣ ਦਾ ਉਹ ਤਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਏਕਤਾ ਵਿਚ ਬੰਨੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹੋਰ ਸਾਰਿਆਂ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਗੱਠੇ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਲਪੇਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੈਵਿਕ ਰੂਪ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਇਕ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਪਰ ਸੰਦੇਹਪੂਰਣ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ।

ਤੀਜਾ, ਪ੍ਰੇਮ ਉਹ ਗੁਣ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰੂਹਾਨੀ ਸਿਆਣਪ ਜਾਂ ਸਿੱਧਤਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਮਤਲਬ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਗੁਣ ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਗੁਣ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 13:4-7)। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਪ੍ਰੇਮ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਏਕਤਾ ਦੇ ਧਾਗੇ ਵਿਚ ਬੰਨਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸੰਪੂਰਣ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਧਤਾ ਇਕ ਦੂਜੇ ਲਈ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਕਾਰਣ ਹੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੇਮ ਉਹ ਬੰਧਨ ਹਨ ਜਿਹੜਾ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਵਧਣ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਏਕਤਾ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਚੰਗੇ ਢੰਗ ਤਕ ਲਿਆਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ 3:12-14 ਵਿਚ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਫ਼ਹਿਰਿਸਤ ਵਿਚ ਇਹ ਹਨ:

1. ‘ਦਿਆਲਗੀ’ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋੜ ਜਾਂ ਦੁੱਖ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਹੋਵੇਗਾ।
2. ‘ਰਹਿਮ ਦਿਲੀ’ ਮਸੀਹੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸਖ਼ਤਾਈ ਜਾਂ ਰੁੱਖੋਪਣ ਦੀ ਕੋਮਲਤਾ ਨਾਲ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨਣ ਲਈ ਦਲੇਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।
3. ‘ਅਧੀਨਗੀ’ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਹਰ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਇੱਛਿਆ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਉੱਚਾ ਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਨਾ ਸਮਝਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਦੀ ਹੈ।
4. ‘ਨਰਮਾਈ’ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਕੋਮਲਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਕੰਢਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਲਾਇਮ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਭਾਉਣ ਵਾਲੀ ਨਰਮ ਛੋਹ ਹੈ।
5. ‘ਸਹਿਨਸ਼ੀਲਤਾ’ ਉਹ ਗੁਣ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਤਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਤਕ ਵੇਖਦਾ

ਅਤੇ ਇਹ ਸਮਝ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਲਈ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਗੁਜਰਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

6. 'ਇਕ ਦੂਏ ਦੀ ਸਹਿ' ਲੈਣਾ ਉਹ ਗੁਣ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਬੁਰਾ ਹੋਣ ਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ, ਕਪਟੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਦਾ ਹੈ।
7. 'ਮਾਫ਼ ਕਰਨ' ਵਾਲਾ ਹੋਣਾ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਗੁਣ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਗਿਲਾ ਸ਼ਿਕਵਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇਗਾ ਬਲਕਿ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੁਰਿਆਈ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਵੇਗਾ।
8. 'ਪ੍ਰੇਮ' ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਦਯਾ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਾਰਿਆਂ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਆਪਣਾ ਬਲਿਦਾਨ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਹੋਰ ਅਧਿਐਨ ਲਈ

'ਪ੍ਰੇਮ' (3: 14)

'ਪ੍ਰੇਮ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ 'ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ, ਲਗਾਅ, ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਡੂੰਘਾ ਆਦਰ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ, ਪ੍ਰੇਮ (ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੇ ਸਬੰਧਾਂ ਤਕ ਸੀਮਤ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਸੈਕਸ ਦੀ ਕਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਆਮ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ) ਦੇ ਗੁਣ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।¹⁶ ਇਹ ਕਿਰਿਆ ਸ਼ਬਦ 3: 12, 19 ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਨਾਂਉਂ ਰੂਪ 1: 4, 8, 13; 2: 2; 3: 14 ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ *agapē* (ਕਿਰਿਆ ਰੂਪ *agapaō* ਦੇ ਨਾਲ) ਅਤੇ *phileō* ਦੋਹਾਂ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ 'ਪ੍ਰੇਮ' ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਾਂਉਂ ਰੂਪ *philē* ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। *Phileō* ਦਾ ਮੂਲ ਅਰਥ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਖੁਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਮਿੱਤਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੁਝਾਅ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤਕ *agapaō* ਪ੍ਰੇਮ ਨੂੰ ਪਰਗਟ ਕਰਨ ਅਤੇ *phileō* ਅਰਥ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਗੱਲਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਸਨ। 'ਪ੍ਰੇਮ' ਲਈ ਇਕ ਹੋਰ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *eros* (ਕਾਮੁਕ ਪ੍ਰੇਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ) ਨਿਯਮ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

Phileō। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕਿਰਿਆ ਸ਼ਬਦ *phileō* ਦੀ ਵਰਤੋਂ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 16: 22 ਅਤੇ ਤੀਤੁਸ 3: 15 ਵਿਚ ਕੀਤੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਹ ਯੂਹੰਨਾ ਵਿਚ ਗਿਆਰਾਂ ਵਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। *Phileō* ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੋਸਤੀ, ਲਗਾਅ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਾਲੇ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਯੂਨਾਨੀ ਨਾਂਉਂ ਸ਼ਬਦ *philos* ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਅਠਾਈ ਵਾਰ 'ਦੋਸਤੀ' ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਪਿਆਰ' *philadelphia* (ਰੋਮੀਆਂ 12: 10); 'ਮਾਇਆ ਦਾ ਲੋਭ,' *philarguria* (1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 6: 10); 'ਆਪ ਸੁਆਰਥੀ,' *philarguros* (2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3: 2); 'ਮਾਇਆ ਦੇ ਲੋਭੀ,' *philautos* (2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3: 2); 'ਭੋਗ ਵਿਲਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ,' *philēdonos* (2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3: 4); 'ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ,' *philotheos* (2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3: 4); 'ਨੇਕੀ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮੀ,' *philagathos* (ਤੀਤੁਸ 1: 8); 'ਪਤੀਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ' *philandros* (ਤੀਤੁਸ 2: 4); 'ਬਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ,' *philoteknos* (ਤੀਤੁਸ 2: 4); ਅਤੇ 'ਮਨੁੱਖਾਂ ਨਾਲ [ਖ਼ੁਦਾ] ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ,'

philanthropos (ਤੀਤੁਸ 3:4) ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Phileo ਵਿਚ ਸੁਭਾਵਕ ਲਗਾਅ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਗਿਆ ਪ੍ਰੇਮ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ, ਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (ਤੀਤੁਸ 2:4)। (ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ *philandros* ਦਾ ਅਰਥ ‘ਪਤੀ-ਪ੍ਰੇਮੀ’ ਹੋਣਾ ਹੈ)। ਸਾਫ਼ ਤੌਰ ਤੇ *phileo* ਨੂੰ ‘ਫੜਿਆ’ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਿਖਾਇਆ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Agapaō। ਇਸੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ *phileo* ਪ੍ਰੇਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।³⁷ ਪਰ *agapaō* ਸਬੰਧ ਵਿਚ *phileo* ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਡੂੰਘੀ ਵਰਤੋਂ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਣ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਮੁੱਖ ਥਾਂਵਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਮ (ਮੱਤੀ 23:6 ਵਿਚ *phileo*; ਲੂਕਾ 11:43 ਵਿਚ *agapaō*) ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰੇਮ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ‘ਜਿਹ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ’ ਕੀਤਾ (ਯੂਹੰਨਾ 19:26; 21:7, 20 ਵਿਚ *agapaō*; ਯੂਹੰਨਾ 20:2 ਵਿਚ *phileo*)। ਖੁਦਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 12:6 ਵਿਚ *agapaō*; ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 3:19 ਵਿਚ *phileo*), ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਝਿੜਕਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ *agapaō* ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹਰ ਵਾਰੀ ਸੁਭਾਵਕ ਲਗਾਅ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਯਿਸੂ ਨੇ ਇਕ ਜਵਾਨ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ‘ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ’ (ਮਰਕੁਸ 10:21), ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਸੁਭਾਵਕ ਕਿਸਮ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਣ ਕਿ ਯਿਸੂ ਨੇ ਸਿਖਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਚੇਲੇ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਰੱਖਣ ਨਿਚੋੜ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਕਿ *agapaō* ਵਿਚ ਕੋਈ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਲਗਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਦਰਜੇ ਹਨ (ਮੱਤੀ 10:37; ਲੂਕਾ 7:42, 47; ਯੂਹੰਨਾ 15:13), ਇਸ ਕਾਰਣ ਅਸੀਂ ਨਿਚੋੜ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਲਗਾਅ ਦੀ ਉਸ ਡੂੰਘਿਆਈ ਨਾਲ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਾਥੀ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੁਝ ਅਰਥ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੇ ਇਕ ਚੇਲੇ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਯੂਹੰਨਾ 19:26 ਅਤੇ 21:7, 20 ਵਿਚ ਬੜੇ ਲਗਾਅ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਸਤਰ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਉੱਚਾ ਪੱਧਰ ਖੁਦਾ ਲਈ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜਾਨ ਨਾਲ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਬੁੱਧ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਮੱਤੀ 22:37; ਮਰਕੁਸ 12:30)। ਦੂਜਾ ਪੱਧਰ ਪਰਿਵਾਰ, ਅਤੇ ਸਾਥੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਲਈ ਯਿਸੂ ਦਾ ਸੀ (ਯੂਹੰਨਾ 13:34)। ਤੀਜਾ ਪੱਧਰ, ਗੁਆਂਢੀ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਰਗਾ ਪ੍ਰੇਮ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (ਮੱਤੀ 22:39)। ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਹੋਣਾ ਹੈ (ਮੱਤੀ 5:44; ਲੂਕਾ 6:35)। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਓਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਖੁਦਾ ਨਾਲ, ਸਾਥੀ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਨਾਲ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।

Agapaō ਅਤੇ *phileo* ਦੇ ਅਰਥ ਭਾਵੇਂ ਜਿਨੇ ਵੀ ਹੋਣ ਪਰ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਕ ਦੂਜੇ ਲਈ ਨਿਸਵਾਰਥ ਪ੍ਰੇਮ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ: ‘ਪਰ ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਲੋੜਵੰਦ ਵੇਖ ਕੇ ਓਸ ਉੱਤੇ ਤਰਸ ਨਾ ਖਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਦੇ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕਿਵੇਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ?’ (1 ਯੂਹੰਨਾ 3:17)। ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਮਸੀਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਓਨਾਂ ਹੀ ਉਹ ਖੁਦ ਦੇ ਵਰਗਾ ਬਣੇਗਾ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਖੁਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ (1 ਯੂਹੰਨਾ 4:8)। ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਲਈ ਯਿਸੂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਉਹ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਯਿਸੂ ਨੇ ਚੇਲਿਆਂ

ਨੂੰ ਭਰ ਕੇ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੇਮ ਚੇਲਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਲੋਂ ਨਿੱਕਲਿਆ ਏਜੰਡਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਟੀਚੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਹਿਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਯਿਸੂ ਦੇ ਚੇਲੇ ਹਾਂ (ਯੂਹੰਨਾ 13:35)।

ਮਾਫ਼ੀ (3:13)

ਮਾਫ਼ੀ ਕੀ ਹੈ? ਯਿਸੂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਮਾਫ਼ੀ ਪਾਉਣ ਲਈ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਮਾਫ਼ੀ ਉੱਤੇ ਚਰਚਾਵਾਂ ਵਿਚ ਚਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(1) *Aphesis* ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ‘ਛੱਡਣਾ’ ਜਾਂ ‘ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਨਾ’ ਜਿਵੇਂ ਕੋਲੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਖੁਦਾ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ।³⁸

(2) *Apolouō* ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘ਮੁਕਤੀ’ (‘ਮਾਫ਼ੀ’; KJV), ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: ‘ਦੋਸ਼ ਨਾ ਲਾਓ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਨਾ ਜਾਵੇਗਾ’ (ਲੂਕਾ 6:37)। ਹੋਰ ਵਚਨਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘ਵਿਦਿਆ ਕਰ’ (ਮੱਤੀ 15:23), ‘ਤਿਆਗ’ (ਮੱਤੀ 19:3), ਅਤੇ ‘ਛੱਡਦਾ’ (ਮੱਤੀ 27:15) ਹੋਇਆ ਹੈ।

(3) *Aphiōmi* ਦਾ ਅਰਥ ਵਾਰ ਵਾਰ ‘ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ’ (ਮੱਤੀ 3:15) ਜਾਂ ‘ਛੱਡ ਗਿਆ’ (ਮੱਤੀ 4:11) ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਹਾੜੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੇ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਦੁਆ ਵਿਚ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ਾ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ (ਮੱਤੀ 6:12; ਵੇਖੋ ਲੂਕਾ 11:4)। ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ (ਮੱਤੀ 6:14, 15; ਮਰਕੁਸ 11:25, 26) ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (*paraptōma* ‘ਅਪਰਾਧ’ ਵੀ; ਰੋਮੀਆਂ 4:25; KJV)। ਪਤਰਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਪੁੱਛਿਆ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡਾ ਅਪਰਾਧ (*hamartia*) ਕਰਦਾ ਹੈ (ਮੱਤੀ 18:21)। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਪ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਝਿੜਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਤੋਬਾ ਕਰਲ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਲੂਕਾ 17:3, 4)।

(4) ਇਕ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ *charizomai* ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘ਮਾਫ਼ੀ’ ਹੋਇਆ ਹੈ ਦਾ ਅਰਥ ‘ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਮਾਫ਼ੀ’ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਸਾਡੀਆਂ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:32; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 3:13)।

ਜਿਹੜੇ ਅਪਰਾਧ ਸਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ? ਮਾਫ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਪੌਲਸ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਯਿਸੂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ, ‘ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ, ਮੇਰਾ ਭਾਈ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰੀ ਮੇਰਾ ਪਾਪ ਕਰੇ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਹ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਾਂ? ਕੀ ਸੱਤ ਵਾਰ ਤੀਕਰ? ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਹ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਸੱਤ ਵਾਰ ਤੀਕਰ ਨਹੀਂ ਆਖਦਾ ਪਰ ਸੱਤ ਦੇ ਸੱਤ ਗੁਣਾ ਤੀਕਰ’ (ਮੱਤੀ 18:21, 22)। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਰਾਜੇ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਦੋ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਮਾਫ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣਾ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਸੇਵਕ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਗੱਲ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤੀ, ‘ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰਾ ਸੁਰਗੀ ਪਿਤਾ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕਰੇਗਾ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮਾਫ਼ ਨਾ ਕਰੋ’ (ਮੱਤੀ 18:35)।

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸਾਡਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਦੇ ਹਨ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਕ ਸੱਚੀ ਲਗਨ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਤੋਬਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਲੂਕਾ 17:3,

4)। ਯਿਸੂ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਹੋਰ ਜੋੜਿਆ ਕਿ ਜੇ ਭਾਈ ਸਾਡੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਇਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਸਲਾ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੈ ਜਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਉਹ ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਵੇਂ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ‘ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਮਸੀਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ’³⁹ (ਮੱਤੀ 18: 15-17)। ਕੁਝ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਝਿੜਕ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇੱਥੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਣ ਦਾ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਲੂਕਾ 23:34; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 7:60)।

ਸਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਫ਼ਰਜ਼ ਨਾਲੋਂ ਫ਼ਰਕ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਲਈ ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹੈ ਤਾਂ ਦੁਆ ਕਰਦੇ ਵਕਤ ਸਾਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਖ਼ੁਦਾ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ (ਮਰਕੁਸ 11:25, 26)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿਚ ਅਣਗਹਿਲੀ, ਅਪਮਾਨ, ਠੁਕਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਨਾਪਸੰਦ ਕੰਮ ਜਾਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਚਿੜਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਜੇ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਹ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਕਰੇ ਜਿਹੜਾ ਸਾਨੂੰ ਨਾਪਸੰਦ ਹੋਵੇ। ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਈਰਖਾ ਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

“ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਕ੍ਰੋਧ” (3:6)

ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿਚਾਰ ਪਾਉਣ ਦੇ ਸੰਪੂਰਣ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਰਪਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦਾ (ਰੋਮੀਆਂ 3:24, 26), ਕ੍ਰੋਧ ਅਤੇ ਦਯਾ ਦਾ (ਰੋਮੀਆਂ 2:5; 12:1), ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਵੈਰ ਦਾ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 1:9) ਖ਼ੁਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਣ ਵਿਚ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਨਰਮ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਵੀ (ਰੋਮੀਆਂ 11:22)। ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਰੂਪ ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਹੈ (ਉਤਪਤ 1:26, 27), ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਬਹੁਤੇ ਗੁਣ ਰਹਿੰਦੇ ਹੀ ਹਨ। ਫ਼ਰਕ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਖ਼ੁਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਸ ਵਿਚ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਚਿਆਈ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਕ੍ਰੋਧ ਪਾਪੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਪਵੇਗਾ (ਮੱਤੀ 3:7)। ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਨੇ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮਾਫ਼ੀ ਲਈ ਆਪਣਾ ਲਹੂ ਵਹਾਅ ਦਿੱਤਾ (ਮੱਤੀ 3:7; 26:28; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:21) ਅਤੇ ਇੰਜ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਕ੍ਰੋਧ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ (1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 1:10; 5:9)। ਯਿਸੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਬਚਾਵੇਗਾ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਦੇ ਹਨ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 5:9), ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਾ ਦਵੇਗਾ ਜਿਹੜੇ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਆਪਣੇ ਤਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ (2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 1:7-9)। ਖ਼ੁਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰੜੀ ਸਜ਼ਾ ਦਵੇਗਾ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਫੇਰ ਪਿਆਰ’ (ਹੋਸ਼ੇਆ 9:15) ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿਹੜੇ ਢੀਠ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਾਪ ਵਿਚ ਬਣੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ (ਜ਼ਬੂਰ 5:5; 11:5)।

ਖ਼ੁਦਾ ਸਚਿਆਈ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਕ੍ਰੋਧ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਆਦਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ‘ਕਿਉਂ ਜੋ ਸ਼ਰਾ ਕ੍ਰੋਧ ਦਾ ਕਾਰਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਰਾ ਨਹੀਂ ਉੱਥੇ ਉਲੰਘਣ ਵੀ ਨਹੀਂ’ (ਰੋਮੀਆਂ 4:15)। ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਨੇਮਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਹੀ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਣ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਰਪਾ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਕਿਰਪਾ ਤਾਂ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮਾਫ਼ੀ ਅਤੇ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਹੈ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਪਾਪ ਕੀਤਾ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ

3:23); ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਖੁਦਾ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 3:24)।

ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਿਚੋੜ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਧਰਮੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦੀ ਇਸ ਲਈ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ (ਰੋਮੀਆਂ 3:20; ਗਲਾਤੀਆਂ 2:16, 21; 5:4)। ਸ਼ਰਾ ਕ੍ਰੋਧ ਅਤੇ ਸਰਾਪ ਲੈ ਕੇ ਆਈ (ਰੋਮੀਆਂ 4:15; ਗਲਾਤੀਆਂ 3:10)। ਇਸ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਸ਼ਰਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਧਰਮੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਯਿਸੂ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।⁴⁰ ਇਹ ਹੁਕਮ ਮਿਲ ਕੇ ਮਸੀਹ ਅਤੇ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸ਼ਰਾ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 7:19; 9:21; ਗਲਾਤੀਆਂ 6:2), ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਕਾਮਿਲ ਸ਼ਰਾ (ਯਾਕੂਬ 1:25; 2:12) ਬਣਦੇ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਹੁਕਮ ਹਨ ਓਥੇ ਸ਼ਰਾ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਸ਼ਰਾ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਹੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪਾਉਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਹਨ (ਯੂਹੰਨਾ 12:49, 50)।

ਖੁਦਾ ਦਾ ਕ੍ਰੋਧ ਇਕ ਹਕੀਕਤ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕ੍ਰੋਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਪਵੇਗਾ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਅਰਥ ਉਸ ਦੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਦਯਾ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਣਨਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ

ਅਜਿਹਾ ਪਾਪ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ (3:5-7)

ਆਇਤ 5 ਵਿਚ ਮਸੀਹੀ ਬਣਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਫ਼ਹਰਿਸਤ ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਪਾਪ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ 'ਮਰੇ' ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ?

1. ਅਨੈਤਿਕ ਜਾਂ ਵਿਭਚਾਰ-ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੈਤਿਕ ਸਰੀਰਕ ਕੰਮ।
2. ਅਸ਼ੁੱਧਤਾ—ਕੋਈ ਵੀ ਅਸ਼ੁੱਧ ਵਿਚਾਰ ਜੋ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ (ਮੱਤੀ 5:27, 28; ਰੋਮੀਆਂ 1:32)।
3. ਦੁਸ਼ਕਾਮਨਾ—ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੱਸ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਸਿੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।
4. ਬੁਰੀ ਲਾਲਸਾ—ਅਨੈਤਿਕ ਗਤਿਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਹਰ ਤੇਜ਼ ਇੱਛਿਆ।
5. ਲੋਭ-ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਮਾੜਾ ਵਿਹਾਰ, ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨਾ, ਮੂਰਤਾਂ ਬਣਵਾਉਣਾ ਜਾਂ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨਾ।

ਖੁਦਾਈ ਕ੍ਰੋਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਪਵੇਗਾ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਨੈਤਿਕ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਖੁਦਾ ਧਾਰਕਿਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਰਮ ਨਾਲ ਵੈਰ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 1:9)। ਖੁਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੁਰੇ ਵਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਜੀਵਨਾਂ ਵਿਚ ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਪਾਂ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਖੁਦਾ ਦੇ ਕ੍ਰੋਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਨ (ਆਇਤ 7)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਮਰ ਜਾਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਖੁਦਾ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਖੁਦਾ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬਦਲਾਅ ਨਾਲ ਮਾਫ਼ੀ ਦਾ ਕੀ ਭਰੋਸਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। 1 ਪਤਰਸ 2:10 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਤੁਸਾਂ ਉੱਤੇ ਰਹਿਮ ਨਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਰਹਿਮ ਹੋਇਆ ਹੈ।"

ਯਿਸੂ ਦੇ ਵਰਗੇ ਬਣਨਾ (3: 8-11)

ਕ੍ਰੋਧ ਕਰਨ, ਗਾਲੀਆਂ ਦੇਣ, ਅਤੇ ਬੁਠ ਬੋਲਣ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਯਾਦ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਹ ਸੁੱਟਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

1. ਕ੍ਰੋਧ—ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਭਟਕਣਾ।
2. ਕੋਪ—ਬੇਹੱਦ ਰੋਹ
3. ਵੈਰ ਭਾਵ—ਚਿੜਚਿੜਾ ਹੋਣਾ।
4. ਨਿੰਦਿਆ—ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਜਾਂ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼।
5. ਮੂੰਹੋਂ ਗਾਲਾਂ—ਸਖ਼ਤ ਭਾਸ਼ਾ।
6. ਬੁਠ ਬੋਲਣਾ—ਸਚਿਆਈ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਪੀ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ ਮਸੀਹੀ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਮਸੀਹ ਵਰਗੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਨਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (ਆਇਤ 10)। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਕੇ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪੌਲਸ ਦਾ ਟੀਚਾ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਉੱਚ ਪੈਮਾਨੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ (ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 3: 10-14)। ਸਾਡੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਯਿਸੂ ਉੱਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਰਹਿਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 12:2)।

ਗ੍ਰੇਟ ਸਟੋਨ ਫ਼ੇਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਇਕ ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਸੁਣਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਪਹਾੜ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਚੱਟਾਨ ਵਰਗਾ ਵਿਖਾਈ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਮੁੰਡਾ ਸਾਲਾਂ ਤਕ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਖੇ ਸੁਣ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕੇਗਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਪਰ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮੁੰਡਾ ਉਸ ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਵਰਗਾ ਬਣ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਖਿਆਨ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਇਹ ਮੁੰਡਾ ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਬੁੱਢਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਹੁਣ ਪਹਾੜ ਵਿਚ ਸਟੋਨ ਫ਼ੇਸ ਭਾਵ ਪੱਥਰ ਦੀ ਮੂਰਤ ਦੇ ਵੱਲ ਤੱਕ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਗ੍ਰੇਟ ਸਟੋਨ ਫ਼ੇਸ ਵਰਗਾ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।¹ ਉਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਰਗਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਸਲਾਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਦਰ ਦੇ ਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਲਾ ਕੇ, ਉਸ ਵਰਗੇ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 3: 18)।

ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੂਹਾਨੀ ਗੁਣ (3: 12-14)

ਨਵੇਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਨ ਲੈਣ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਮਾੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ। ਗਿਲਾਸ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰਨ ਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਹਵਾ ਨੂੰ ਨਿੱਕਲਣਾ ਪਵੇਗਾ; ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਮਸੀਹੀ ਖੂਬੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧਣ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ।

ਪੌਲਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਪਹਿਨਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਕਾਰਣ ਦੱਸੇ। ਅਸੀਂ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ, ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਪਿਆਰੇ ਹਾਂ (ਆਇਤ 12)। ਸਾਨੂੰ ਖ਼ੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਲਈ ਚੁਣਨ ਵਿਚ ਵਿਖਾਏ ਗਏ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੁਸ਼ਟ

ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਅੱਡ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਲੋਕ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਬੱਚਾ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਤੇ ਫ਼ਖ਼ਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਇਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਲੋਕ ਐਨੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਖ ਅਤੇ ਪਿਆਰੇ ਲੋਕ ਹੋਣ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਹੈ।

ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੂਹਾਨੀ ਗੁਣ ਵਧਾਉਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ (ਆਇਤਾਂ 12-14)।

1. ਜਦ ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਗੁਣ ਨੂੰ ਵਧਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਉਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਉਹ ... ਦਿਆਲੂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ—ਜਿਹੜਾ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਫਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।
2. ਭਲਾ— ਜਿਹੜਾ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਭਲਿਆਈ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
3. ਅਧੀਨਗੀ ਹੈ—ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਾ ਹੋਵੇ।
4. ਨਰਮਾਈ—ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਮ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਰਮਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।
5. ਧੀਰਜ—ਤਨਾਅ ਅਤੇ ਦਬਾਅ ਵਿਚ ਸਹਿਣ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।
6. ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਸਹਿ ਲੈਣਾ—ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਬੁਰਿਆਈ ਹੋਣ ਤੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ।
7. ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ—ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਰੰਜਿਸ ਨਹੀਂ ਰਖਣਾ। ਮਾਫ਼ੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਯਿਸੂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਮਾਫ਼ੀ ਹੈ।
8. ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦਾ ਹੈ—ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਲਗਾਅ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਗੁਣ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਵੱਧਦੇ ਹਨ। ਸਾਰਿਆਂ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਹੈ।

ਭਲਾ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਰਥ ਭੁੱਲ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? (3: 13)

ਅਤੀਤ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾਇਆ ਨਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਭਾਵੇਂ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਮਾਫ਼ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੈਸਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ੀ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਥੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ‘ਕਿਤੇ ਇਹਦਾ ਲੇਖਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਨਾ ਪਵੇ’ (2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4: 16)।

ਭਲਾ ਮਾਫ਼ੀ ਇਸ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਦਾ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਨਹੀਂ, ਇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੁਰਮ ਕਿੰਨਾ ਯਾਦ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਈ ਮਨ ਵਿਚ ਈਰਖਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਮਾਫ਼ੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਯਾਦ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮਨ ਵਿਚ ਅਜੇ ਵੀ ਰੰਜਿਸ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ।

ਜਦ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤੌਬਾ ਨਾ ਕਰੇ (3: 13)

ਜੇ ਕੋਈ ਮਨ ਨਾ ਬਦਲੇ ਤਾਂ ਭਲਾ ਉਹ ਨੂੰ ਤਦ ਵੀ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਿਹੜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੋਬਾ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ‘ਜੇ ਤੇਰਾ ਭਾਈ ਗੁਨਾਹ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਹ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਦਿਹ ਅਰ ਜੇ ਤੋਬਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਹ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ। ਜੇ ਉਹ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਸੱਤ ਵਾਰੀ ਤੇਰਾ ਗੁਨਾਹ ਕਰੇ ਅਤੇ ਸੱਤ ਵਾਰੀ ਤੇਰੀ ਵੱਲ ਮੁੜ ਕੇ ਕਰੇ, ਮੈਂ ਤੋਬਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ’ (ਲੂਕਾ 17:3, 4)। ਬਾਈਬਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੌਣ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਭਲਾ ਉਸ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਤੋਬਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਵੇਖਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਮਾਫ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਤੇ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰੀਏ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਪੁੱਛਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ‘ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗੀ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰੀਏ?’ ਖੁਦਾ ਦੀ ਮਾਫ਼ੀ ਤੋਬਾ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਤੇ ਹੈ (2 ਪਤਰਸ 3:9), ਇਸ ਲਈ ਇੰਜ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਉਦੋਂ ਤਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦ ਤਕ ਉਹ ਤੋਬਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਭਲਾ ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਲਈ ਇਹ ਗੱਲ ਸਹੀ ਹੈ? ਭਲਾ ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਜੁਰਮ ਤਾਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਮਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਆਦਮੀ ਜੋ ਕੁਝ ਉਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਪਛਤਾਵੇ ਦੇ ਹਾਵ ਭਾਵ ਵਿਖਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ? ਜਦ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਸੱਚਮੁੱਚ ਵਿਚ ਤੋਬਾ ਨਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉੱਤੇ ਉੱਤੇ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗਦਾ ਹੈ? ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਭਲਾ ਗਲਤ ਹੈ?

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰਕੁਸ 11:25 ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਜਿਸ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ‘ਜਦ ਕਦੇ ਤੁਸੀਂ ਖਲੋ ਕੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਹਾਡਾ ਪਿਤਾ ਵੀ ਜਿਹੜਾ ਸੁਰਗ ਵਿਚ ਹੈ ਤੁਹਾਡਿਆਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰੇ’ (ਮਰਕੁਸ 11:25)। ਇਹ ਯਕੀਨਨ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮਾਫ਼ੀ ਨਾ ਮੰਗੀ ਹੋਵੇ। ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਾਫ਼ੀ ਲਈ ਦੁਆ ਕੀਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਮਾਫ਼ੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਕਿੱਲਾਂ ਨਾਲ ਜੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (ਲੂਕਾ 23:34)। ਇਸਤੀਫ਼ਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਪਥਰਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਇਸੇ ਜਜ਼ਬੇ ਨੂੰ ਵਿਖਾਇਆ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 7:60)।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਐਡੁਅਰਡ ਲੋਹਸੇ, *ਕੋਲੋਸੀਅੰਜ਼ ਐਂਡ ਫਿਲਿਪੇਨ*, ਅਨੁ. ਵਿਲੀਅਮ ਆਰ. ਪੋਹਲਮੈਨ ਐਂਡ ਰੋਬਰਟ ਜੇ. ਕੈਰਿਸ, ਹਰਮੇਨੀਆ (ਫਿਲਾਡੈਲਫੀਆ: ਫੋਰਟਰੈੱਸ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1971), 137. ²ਉਹੀ। ³ਮੱਤੀ 5:32; 15:19; 19:9; ਮਰਕੁਸ 7:21; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 15:20, 29; 21:25; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:1; 6:13, 18; 7:2; 10:8; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 12:21; ਗਲਾਤੀਆਂ 5:19; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 5:3; 1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 4:3; ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 2:14, 20, 21; 9:21. ⁴ਮੱਤੀ 15:19; ਮਰਕੁਸ 7:22; ਯੂਹੰਨਾ 8:3. ⁵ਮੱਤੀ 5:27, 28; 19:18; ਮਰਕੁਸ 10:19; ਲੂਕਾ 16:18; 18:20; ਯੂਹੰਨਾ 8:4; ਰੋਮੀਆਂ 2:22; 13:9; ਯਾਕੂਬ 2:11. ⁶ਮੱਤੀ 13:17; ਲੂਕਾ 15:16; 16:21; 17:22; 22:15; 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:1; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 6:11; 1 ਪਤਰਸ 1:12. ⁷ਲੂਕਾ 12:15; ਰੋਮੀਆਂ 1:29; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:19; 5:3; 1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 2:5; 2 ਪਤਰਸ 2:3, 14. ⁸ਕੂਚ 4:14; ਗਿਣਤੀ 11:10; ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 11:17; ਯਹੋਸ਼ੁਆ 7:1; ਨਿਆਈਆਂ 2:12; 2 ਸਮੂਏਲ 6:7; 1 ਰਾਜਿਆਂ 15:30; 2 ਰਾਜਿਆਂ 13:3; ਅਜ਼ਰਾ 10:14; ਅੱਯੂਬ 9:13; ਜ਼ਬੂਰ 78:31; ਯਸਾਯਾਹ 5:25; ਯਿਰਮਿਯਾਹ 4:8;

ਹਿਜ਼ਰੀਏਲ 5:13; ਹੋਸ਼ੇਆ 8:5; ਮੀਕਾ 5:15; ਨਹੂਮ 1:6; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 2:2; ਜ਼ਕਰਯਾਹ 1:2. ਾੰਗਣਤੀ 16:46; ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 9:8; ਯਹੋਸ਼ੁਆ 22:20; 1 ਸਮੂਏਲ 28:18; 2 ਰਾਜਿਆਂ 22:13; ਅੱਯੂਬ 42:7; ਜ਼ਬੂਰ 21:9; ਯਸਾਯਾਹ 51:20; ਯਿਰਮਿਯਾਹ 7:20; ਹਿਜ਼ਰੀਏਲ 13:13-15; ਦਾਨੀਏਲ 9:16; ਹੋਸ਼ੇਆ 13:11; ਮੀਕਾ 5:15; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 1:18; ਜ਼ਕਰਯਾਹ 7:12. ¹⁰ਮਰਕੁਸ 3:5; ਯੂਹੰਨਾ 3:36; ਰੋਮੀਆਂ 1:18; 5:9; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 5:6; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 3:11; ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 14:10; 15:1; 16:19; 19:15.

¹¹ਵਿਲੀਅਮ ਹੈਂਡ੍ਰਿਕਸਨ, *ਐਕਸਪੋਜ਼ਿਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਕੋਲੋਸੀਅੰਜ਼ ਐਂਡ ਫਿਲੋਮੋਨ*, ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਬੇਕਰ ਬੁਕ ਹਾਊਸ, 1964), 147. ¹²ਬਰੂਸ ਐੱਮ. ਮੈਜ਼ਗਰ, *ਏ ਟੈਕਸਚੁਅਲ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਗ੍ਰੀਕ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ*, ਜਿਲਦ 2ਜੀ (ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਯੂਨਾਈਟਡ ਬਾਈਬਲ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼, 1971), 625. ¹³ਹਰਬਰਟ ਐੱਮ. ਕਾਰਸਨ, *ਦ ਐਪੀਸਟਲਜ਼ ਆਫ਼ ਪੌਲ ਟੂ ਦ ਕੋਲੋਸੀਅੰਜ਼ ਐਂਡ ਫਿਲੋਮੋਨ: ਐਨ ਇੰਟ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕਮੈਂਟਰੀ*, ਦ ਟਿੰਡੇਲ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀਜ਼ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1960), 82. ¹⁴ਯੂਹੰਨਾ 11:9; 12:35; ਰੋਮੀਆਂ 6:4; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 7:17; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:7; ਗਲਾਤੀਆਂ 5:16, 25; 6:16; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 2:10; 4:1; 5:8, 15; ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ 3:17; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 1:10; 1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 2:12; 4:1; 1 ਯੂਹੰਨਾ 1:7; 2:6; 2 ਯੂਹੰਨਾ 4, 6; 3 ਯੂਹੰਨਾ 3, 4. ¹⁵ਯੂਹੰਨਾ 8:12; 11:10; 12:35; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 3:3; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 4:2; 10:3; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 2:2; 4:17; ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ 3:18; 1 ਯੂਹੰਨਾ 1:6; 2:11. ¹⁶ਹੈਂਡ੍ਰਿਕਸਨ, 149. ¹⁷NASB ਵਿਚ *orgē* ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਛੇ ਵਾਰ ‘ਗੁੱਸਾ’ ਅਤੇ ਤੀਹ ਵਾਰ ‘ਕ੍ਰੋਧ’ ਹੋਇਆ ਹੈ। ¹⁸ਮੱਤੀ 3:7; ਲੂਕਾ 3:7; 21:23; ਰੋਮੀਆਂ 2:5, 8; 3:5; 5:9; 9:22; 12:19; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 2:3; 5:6; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 3:6; 1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 1:10; 2:16; 5:9; ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 6:16, 17; 11:18; 14:10; 16:19; 19:15. ¹⁹ਰੋਬਰਟ ਜੀ. ਬ੍ਰੇਚਰ ਅਤੇ ਯੂਜੀਨ ਏ. ਨਿਡਾ, *ਏ ਟ੍ਰਾਂਸਲੇਟਰਜ਼ ਹੈਂਡਬੁਕ ਆਫ਼ ਪੌਲਜ਼ ਲੈਟਰਜ਼ ਟੂ ਦ ਕੋਲੋਸੀਅੰਜ਼ ਐਂਡ ਟੂ ਫਿਲੋਮੋਨ*, ਹੈਲਪਸ ਫ਼ਾਰ ਟ੍ਰਾਂਸਲੇਟਰਜ਼ (ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਯੂਨਾਈਟਡ ਬਾਈਬਲ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼, 1977), 82. ²⁰ਮੱਤੀ 15:19; ਮਰਕੁਸ 7:22; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 3:8; 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 6:4; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:2.

²¹ਡੇਵਿਡ ਐੱਮ. ਹੇਅ, *ਕੋਲੋਸੀਅੰਜ਼*, ਅਥਿਗਡਨ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀਜ਼ (ਨੈਸ਼ਵਿੱਲ: ਅਥਿਗਡਨ ਪ੍ਰੈੱਸ, 2000), 126. ²²ਰੋਮੀਆਂ 13:12-14; ਗਲਾਤੀਆਂ 3:27; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:22, 24; 1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 5:8. ²³ਐਡੁਅਰਡ ਸ਼ਵੇਜ਼ਰ, *ਦ ਲੈਟਰ ਟੂ ਦ ਕੋਲੋਸੀਅੰਜ਼: ਏ ਕਮੈਂਟਰੀ*, ਅਨੁ. ਐਂਡ੍ਰਿਊ ਚੈਸਟਰ (ਜ਼ਿਉਰਿਕ: ਬੇਨਜ਼ਾਈਗਰ ਵਰਲੈਗ, 1976; ਰੀਪ੍ਰਿੰਟ, ਮਿਨਿਆਪੁਲਿਸ: ਆਗਸਬਰਗ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1982), 197. ²⁴ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 15:1, 2; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 12:12, 13, 20; ਗਲਾਤੀਆਂ 2:11-14; 3:26-28. ²⁵ਜੋਸੇਫ਼ਸ ਅਗੋਸਟ ਅਪਿਅਨ 2:269; ਫਿਲੋ ਆਨ ਦ ਐਂਬੈਸੀ ਟੂ ਗਰੂਸ 10 ਵੀ ਵੇਖੋ। ²⁶ਹੇਰੋਦੋਤਸ *ਹਿਸਟਰੀ* 4.64, 65, 75; ਹੈਂਡ੍ਰਿਕਸਨ, 154 ਵਿਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ। ²⁷ਪੀਟਰ ਟੀ. ਓ’ਬ੍ਰਾਇਨ, *ਕੋਲੋਸੀਅੰਜ਼, ਫਿਲੋਮੋਨ, ਵਰਡ ਬਿਬਲੀਕਲ ਕਮੈਂਟਰੀ*, ਜਿਲਦ 44 (ਵਾਕੋ, ਟੈਕਸਸ: ਵਰਡ ਬੁਕਸ, 1982), 193. ³¹ਏ. ਟੀ. ਰੋਬਰਟਸਨ, *ਪੌਲ ਐਂਡ ਦ ਇੰਟਲੈਕਚੁਅਲਜ਼: ਦ ਐਪੀਸਟਲ ਟੂ ਦ ਕੋਲੋਸੀਅੰਜ਼*, ਸੋਧ ਅਤੇ ਸੰਪਾ. ਡਬਲਯੂ. ਸੀ. ਸਟ੍ਰਿਕਲੈਂਡ (ਨੈਸ਼ਵਿੱਲ: ਬ੍ਰੈਡਮੈਨ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1959), 107. ²⁸ਵਾਲਟਰ ਬਾਉਰ, *ਏ ਗ੍ਰੀਕ-ਇੰਗਲਿਸ਼ ਲੈਕਸੀਕਨ ਆਫ਼ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਐਂਡ ਅਦਰ ਅਰਲੀ ਕ੍ਰਿਸਚਿਅਨ ਲਿਟਰੇਚਰ*, ਜਿਲਦ 3ਜੀ, ਸੋਧ ਅਤੇ ਸੰਪਾ. ਫ੍ਰੈਡ੍ਰਿਕ ਵਿਲੀਅਮ ਡੈਂਕਰ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ਼ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਪ੍ਰੈੱਸ, 2000), 861. ²⁹ਵੇਖੋ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 4:21; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 10:1; ਗਲਾਤੀਆਂ 5:23; 6:1; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:2; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 2:25; ਤੀਤੁਸ 3:2.

³⁰ਬਾਉਰ, 612. ³²ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 18:14; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11:1, 4, 19, 20; ਅਫਸੀਆਂ 4:2; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4:3; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 13:22. ³³ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 12:17-21; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 2:5-11; ਗਲਾਤੀਆਂ 6:1, 2; ਫਿਲੇਮੋਨ 17, 18. ³⁴ਰੋਮੀਆਂ 15:7, 8; ਅਫਸੀਆਂ 5:2, 25, 29. ³⁵ਰੋਮੀਆਂ 5:15, 18; 11:31; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 2:11. ³⁶ਬਾਉਰ, 6. ³⁷“ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਜੇ *phileō* ਅਤੇ *agapaō* ਨੂੰ ਅੱਡ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਸ਼ਾਇਦ ਦੋਸਤਾਨਾ ਪਿਆਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਥਾਂ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵੱਲ ਦਾ ਬੁਕਾਅ ਵਧਦਾ ਹੋਇਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ” (ਜੇਮਸ ਹੋਪ ਮੇਲਟਨ ਐਂਡ ਜੌਰਜ ਮਿਲਿਗਨ, *ਦ ਵੈਕੈਬਲਰੀ ਆਫ ਦ ਗ੍ਰੀਕ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ [ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1930], 669-70*)। ³⁸ਮੱਤੀ 26:28; ਮਰਕੁਸ 1:4; 3:29; ਲੂਕਾ 1:77; 3:3; 4:18; 24:47; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 2:28; 5:31; 10:43; 13:38; 26:18; ਅਫਸੀਆਂ 1:7; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 1:14; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 9:22; 10:18. ³⁹ਡੇਵਿਡ ਐੱਲ. ਰੋਪਰ, *ਦ ਲਾਈਫ ਆਫ ਕ੍ਰਾਈਸਟ, 1: ਏ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ, ਟਰੁੱਥ ਫ਼ਾਰ ਟੁਡੇ ਕਮੈਂਟਰੀ* (ਸਰਸੀ, ਆਰਕੈਂਸਾ: ਰਿਸੋਰਸ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ੰਜ਼, 2003), 581. ⁴⁰ਮੱਤੀ 28:20; ਯੂਹੰਨਾ 12:50; 14:15, 21, 24; 15:10; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 14:37; 1 ਯੂਹੰਨਾ 2:3, 4; 3:22, 24; 5:2, 3.

⁴¹ਦ ਕੰਪਲੀਟ ਸ਼ਾਰਟ ਸਟੋਰੀਜ਼ ਆਫ ਨਥੈਨੀਏਲ ਹਾਅਬੋਰਨ (ਗਾਰਡਨ ਸਿਟੀ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਡਬਲਡੇ ਐਂਡ ਕੰ., 1959), 451 ਵਿਚ ਨਥੈਨੀਏਲ ਹਾਅਬੋਰਨ, “ਦ ਗ੍ਰੇਟ ਸਟੋਨ ਡੇਸ”